

**СЪДЕБНА ПРАКТИКА ПО
ВЪПРОСИТЕ НА
ДОКУМЕНТНИ ПРЕСТЪПЛЕНИЯ**

гр. Русе, 27.10.2017 г.

СЪДЪРЖАНИЕ

ПОСТАНОВЛЕНИЕ № 3 ОТ 23.03.1982 Г. ПО Н.Д. № 12/1981	
Г., ПЛЕНУМ НА ВС.....	3
§ 1. ПРЕСТЪПНО СЪЗДАВАНЕ НА ДОКУМЕНТ.....	14
I. Документна подправка.....	14
1. Документна подправка на официален документ.....	14
(чл. 308 НК).....	14
2. Документна подправка на частен документ.....	23
(чл. 309 НК).....	23
3. Длъжностна подправка на документ.....	24
(чл. 310 НК).....	24
II. Лъжливо документиране.....	26
1. Лъжливо документиране в официален документ.....	26
(чл. 311 НК).....	26
2. Лъжливо документиране в частен документ.....	46
(чл. 313 НК).....	46
3. Посредствено лъжливо документиране в официален документ.....	53
(чл. 314 НК).....	53
4. Несъответстващо на волята на подписалия попълване на бланкет (чл. 315, ал. 1 НК).....	54
5. Измамливо склоняване друго да подпише несъответстващ на волята му документ (чл. 315, ал. 2НК).....	55
§ 2. ПРЕСТЪПНО ПОЛЗВАНЕ НА ДОКУМЕНТ.....	57
I. Престъпно ползване на порочно съставен документ.....	57
(чл. 316 НК).....	57
II. Престъпно ползване на официален документ, издаден за друго лице (чл. 318 НК).....	64
§ 3. ПРЕСТЪПНО УНИЩОЖАВАНЕ, СКРИВАНЕ ИЛИ ПОВРЕЖДАНЕ НА ЧУЖД ДОКУМЕНТ.....	66

**ПОСТАНОВЛЕНИЕ № 3 ОТ 23.03.1982 Г. ПО
Н.Д. № 12/1981 Г., ПЛЕНУМ НА ВС**

1. 1. Предмет на документните престъпления е този документ, който представлява конкретно писмено изявление и съдържа факти или обстоятелства, или твърдения за съществуването на факти или обстоятелства, които имат правно значение.

2. Официалните удостоверителни знаци не са документи и затова не могат да бъдат предмет на документни престъпления.

3. Определение на понятието официален документ е дадено в чл. 93, т. 5 НК. Частен документ е този, който е съставен от частно лице лично или като представител на друго частно лице или от длъжностно лице извън кръга на службата му, съответно от представител на обществеността извън кръга на възложените му функции.

4. Нотариалната заверка на частния документ не го превръща в официален документ. В тези случаи е налице комплекс от документи на една и съща материална основа: частен документ, съставен от частни лица, и официален документ - нотариалната заверка, съставена от съответното длъжностно лице в кръга на службата му.

В зависимост от това коя част от документа е засегната при подправката, деецът ще отговаря за подправка на официален или частен документ. Ако едновременно са засегнати и двете части, ще отговаря за подправка както на официален, така и на частен документ при условията на реална съвкупност.

5. Характеристиката, съставена от длъжностно лице в общинските народни съвети или други държавни органи и организации в кръга на службата му или от представител на обществеността в кръга на възложените му функции по установения ред и форма, е официален документ по смисъла на чл. 93, т. 5 НК, когато съдържа факти или обстоятелства с правно значение.

Характеристиката може да бъде предмет на лъжливо документирание в официален документ по чл. 311 НК.

Оценката не е елемент на характеристиката като официален документ. Когато обаче тя се основава на факти, които обективно не съществуват и има клеветнически характер, деецът може да отговаря по чл. 148, ал. 1, т. 4 НК, ако е действал умишлено.

6. Истински документ ще е налице, когато изразеното писмено изявление е на действителния автор на документа. За неистинността на документа е без значение дали съдържанието на изявлението е вярно или невярно. От значение е дали посоченият автор в действителност не е съставил документа. Различието между

неистински документ и документа с невярно съдържание (лъжливото документиране) се заключава в това, че неистинността при първия се отнася до неавтентичността на автора на документа, а вторият документ е истински по произход, но съдържа неверни обстоятелства или изявления. Диспозитивните документи не могат да бъдат предмет на лъжливо документиране по чл. 311, чл. 312, чл. 313, чл. 314 НК.

7. Документи с невярно съдържание могат да бъдат само удостоверителните документи.

8. Подправката по чл. 308 НК се изразява в две форми: съставяне на неистински и преправяне на истински документ. За съставянето на неистински документ деецът ще носи отговорност и когато той е с вярно съдържание, както и когато е съставен след предварително съгласие на лицето, от чието име е издаден. В тези случаи следва да се прецени дали не са налице условията на чл. 9, ал. 2 НК.

Съдържанието на документа включва както изявлението, така и другите необходими елементи, като подпис, дата, снимка и др.

Преправянето на истинския документ, когато е засегнато изявлението, не води до създаване на документ с невярно съдържание, а до превръщането му във вид неистински документ. Затова деецът ще носи отговорност за документна подправка по чл. 308, чл. 309, чл. 310 НК, а не по чл. 311, чл. 312, чл. 313, чл. 314 НК.

При преправяне на истински документ отговорността е налице само ако е засегнато правното значение на документираното изявление.

Несъвършенството в подправката (съставяне на неистински или преправяне на истински документ) не изключва обществената опасност на деянието. Затова дори и когато тя е очевидна, ще е налице отговорност по чл. 308, чл. 309, чл. 310 НК.

9. Престъплението по чл. 308 НК е завършено със съставянето на неистинския документ. Когато за съставянето на документа са необходими не едно, а няколко действия, опитът е възможен.

Престъплението по чл. 309 НК е завършено, когато документът е употребен. Употребата ще е налице при представяне на документа пред съответното длъжностно или частно лице. Когато деецът се е насочил пряко и непосредствено към употребата, но още не е използвал документа, ще е налице опит. Ако преди употребата деецът се е отказал доброволно от довършване на престъплението, следва да намери приложение чл. 18, ал. 3, б. „а“ НК.

Когато частният документ е съставен или преправен от дееца чрез друго лице, отговорността на последното ще е налице, ако има общ умисъл и за употребата на документа. При липсата на общ умисъл ще е налице посредствено извършителство.

10. За съставянето на неистински или преправянето на истински официален или частен документ в чужда държава от чужд гражданин с цел да бъде използван на територията на Република България или за преминаване през границите на страната, когато са налице условията на чл. 5 НК, деецът ще носи отговорност по чл. 308 или по чл. 309 НК, в зависимост от това дали се касае за официален или частен документ.

11. Когато подправката (съставянето или преправянето на документа) е извършена от длъжностно лице извън кръга на службата му, в зависимост от вида на документа то ще носи отговорност по чл. 308 или 309 НК.

12. Лъжливото документиране се изразява в съставяне на истински удостоверителен (официален или частен) документ, в който удостоверените факти или обстоятелства не съответстват на обективната действителност.

Деянието е несъставомерно по чл. 311 НК, когато документът е съставен от длъжностно лице извън кръга на службата му. В тези случаи може да е налице друго престъпление например по чл. 274, ал. 1 НК.

13. Деянието е съставомерно по чл. 314 НК, когато редът за съставяне на официален документ въз основа на заявление на частно лице е установен със закон, указ, постановление, правилник или наредба.

14. Изразът „чужд или не изключително нему принадлежащ документ“ по чл. 319 НК се отнася за лицето, което има право да държи документа, да го притежава и ползва правомерно и да черпи права от него. Това право може да принадлежи изключително на друго лице, но може да принадлежи едновременно и на дееца. В последния случай законът има предвид документ, който не принадлежи изключително на дееца.

Под понятието „другиму“ и „другого“ в текста на чл. 319 НК се разбират както физически, така и юридически лица.

15. Маловажен случай по чл. 309, ал. 3 и чл. 311, ал. 2 НК ще е налице, когато съвкупната преценка на всички данни и обстоятелства по делото обуславя по-ниска степен на обществена опасност на конкретно извършеното деяние в сравнение с обикновените случаи по чл. 309, ал. 1 и чл. 311, ал. 1 НК.

Документните престъпления, извършени самостоятелно и като елементи от съставите на други престъпления, заемат значителен дял в общата престъпност. Твърде често те се извършват за улесняване или прикриване на престъпления против социалистическата собственост (чл. 201–205 и чл. 212 НК). В други случаи невярното документиране засяга социалисти-

ческото стопанство (чл. 222¹ и чл. 223 НК) или е свързано с други престъпления.

Документните престъпления накърняват реда и правната сигурност на документирането, подриват общественоправната функция, която се възлага на документа в социалистическото общество, затрудняват дейността на държавните и обществените органи и организации, създават усложнения в отношенията между социалистическите организации и гражданите.

При разглеждането и решаването на делата за документни престъпления съдилищата поначало отчитат степента на обществена опасност на този вид престъпления и правилно тълкуват и прилагат закона. Допускат се и някои отклонения и грешки, които водят до противоречива практика.

За да се внесе еднаквост при тълкуването и прилагането на закона, Пленумът на Върховния съд намира за необходимо да даде следните разяснения:

1. В съдебната практика се допускат грешки при изясняване предмета на документните престъпления.

Предмет на документните престъпления по Наказателния кодекс са конкретни и изрични писмени изявления на определени лица, които имат пряко или косвено правно значение. Документът съдържа факти или обстоятелства, или пък твърдения за съществуването или несъществуването на такива факти или обстоятелства, които пораждат, изменят, погасяват или установяват права и задължения или правоотношения.

Правното значение е съществен елемент на документа. Това е така, защото, ако материализираното изявление няма правно значение при лъжливото документиране, документната подправка, престъпното ползване, унищожаването, скриването и повреждането на документа, не биха се увредили или не би се създавала опасност от увреждане на обществените отношения, свързани с документирането. Деянието ще е несъставомерно поради липса на обществена опасност.

2. Не винаги се различават документите от удостоверителните знаци. Официалните удостоверителни знаци не са документи по смисъла на Наказателния кодекс. Те се отличават от документите по характер, съдържание и форма, поради което могат да бъдат предмет на други престъпления по НК. Документът представлява материализирано мисловно съдържание, изразено с помощта на писменоезиковата форма. Това придава трайност на предмета и позволява да се изясни точно и подробно направеното изявление.

Различните видове официални удостоверителни знаци са абстрактно и мълчаливо изразени изявления в клиширана форма. В някои от тях са материализирани права и задължения – входни билети, билети за превоз, бонове за бензин, купони за храна и др. Използваните цифри, букви, отделни думи и т.н. са необходими елементи или отличителни белези на възприета-

¹ Отменен със ЗИДНК, обн., ДВ, бр. 1 от 1991 г.

та клиширана форма. Ето защо официалните удостоверителни знаци не могат да бъдат предмет на документни престъпления.

3. Допускат се и грешки при разграничаване на официалните и частните документи. Определение на понятието „официален документ“ е дадено в чл. 93, т. 5 НК. При документната подправка по чл. 308 и чл. 310 НК, когато формата и редът за съставянето на документа не са установени с нормативен акт, за наличието на официален документ не трябва да се изхожда от изискванията за правната му валидност и доказателствената сила, а от неговата годност да създаде заблуждение у другото. В тези случаи за съставомерността на деянието е без значение дали той е издаден във форма на служебна бележка вместо удостоверение, дали е подписан от едно вместо от две лица, дали има изходящ номер, или няма такъв, дали има, или няма дата, дали е поставен, или не е поставен печат (когато не е задължителен). Достатъчно е той да може да се възприеме от лицето, на което е предявен, като редовен официален документ.

Частен е всеки документ, който е съставен от недлъжностно лице лично или като представител на друго частно лице, както и когато е съставен от длъжностно лице не в кръга на службата му или от представител на обществеността извън кръга на възложените му функции.

4. В някои съдебни актове се приема, че нотариалната заверка на частен документ – писмен договор, разписка, декларация и други, променя вида на документа от частен в официален.

Това становище е неправилно. При нотариалната заверка на частен документ съответното длъжностно лице, което извършва заверката, удостоверява достоверността на датата или съдържанието на документа, или подписите на лицата, съставили документа. От това следва, че нотариалната заверка не засяга самото изявление, направено от частното лице, поради което тя не превръща частния документ в официален. В тези случаи обективно съществуват два документа върху една материална основа. Налице е комплекс от документи – частен документ, съставен от частни лица, и официален документ – нотариалната заверка, съставена от съответното длъжностно лице в кръга на службата му. С оглед на удостоверителния си характер нотариалната заверка може да бъде предмет на лъжливо документиране по чл. 311 НК.

Всяка от отделните части на нотариално заверения документ може да бъде предмет на документна подправка по чл. 308–309 НК. В зависимост от това дали при подправката е засегнат частният документ, или нотариалната заверка, деецът ще отговаря за подправка на частен или официален документ. Тя може да засегне едновременно и частния документ, и нотариалната заверка. В този случай деецът ще носи отговорност за подправка на частен и на официален документ при условията на реална съвкупност.

5. В практиката се срещат противоречиви становища по въпроса дали характеристиките, издавани от общинските народни съвети или други дър-

жавни органи и обществено-политически организации, са официални документи по смисъла на чл. 93, т. 5 НК.

Характеристиките се издават от общинските народни съвети, други държавни и обществено-политически органи и организации, когато това е предвидено в нормативен акт. Те се съставят въз основа на официални данни, съдържащи се в книгата, които се намират в тези органи или организации, на официални данни, получени от други органи и организации и писмени сведения на граждани. Обикновено характеристиките съдържат факти или обстоятелства, въз основа на които се дава една или друга оценка за поведението, личните, деловите и политическите качества на лицето, за което се отнасят. Дадената оценка е свързана винаги с различни последици – положителни или отрицателни, за съответното лице. Това означава, че отразените в характеристиките факти или обстоятелства могат да имат пряко или косвено правно значение. Следователно характеристиките, съставени от длъжностно лице в общинските народни съвети, други държавни органи и организации в кръга на службата му или от представител на обществеността в кръга на възложените му функции по установения ред и форма, са официални документи по смисъла на чл. 93, т. 5 НК, когато съдържат факти или обстоятелства с правно значение.

Оценката в характеристиката е също изявление на автора, едно негово разбиране. Тя обаче не съдържа факти или обстоятелства, поради което не е елемент, с оглед на който трябва да се разглежда като официален документ.

Когато обаче оценката не е основана на обективно съществуващите факти и съдържа неверни данни, съставилото характеристиката длъжностно лице или представител на обществеността може да носи отговорност по чл. 148, ал. 1, т. 4 НК, ако деянието е извършено умишлено.

6. Невинаги се прави строго разграничение между неистински документ и документ с невярно съдържание. Допускат се грешки, които водят до смесване на двете понятия, а оттам – и до погрешна квалификация на извършените деяния. В други случаи се приема, че документът е неистински, когато е с невярно съдържание, т.е. неистинността се свързва със съдържанието на документа.

В чл. 93, т. 6 НК е посочено кой документ е неистински. По аргумент от противното основание следва, че истински документ е този, който представлява конкретно писмено изявление на лицето, което действително го е съставило.

Определението на понятието „неистински документ“, дадено в чл. 93, т. 6 НК, не включва съдържанието на писменото изявление като елемент на този документ. Следователно дали документът е с вярно, или с невярно съдържание е без значение за неговата неистинност. От значение е дали авторът, посочен в документа, действително е съставил документа. Законът свързва неистинността единствено с автора на документа – с произхода на

документа. Затова документът ще е неистински и когато е с вярно съдържание, ако посоченият в него автор не е действителният.

Различието между неистински документ и документ с невярно съдържание (лъжливо документиране) се заключава в това, че неистинността при първия се отнася само до неавтентичността на автора на документа, докато при лъжливото документиране се касае до истински по произход документ, т.е. издаден е от лицето, което има право да го състави, но отразените в него обстоятелства или изявления не отговарят на обективната действителност.

7. В практиката се допускат грешки при разграничаване на диспозитивните и удостоверителните документи, в резултат на което в някои случаи неправилно се приема, че диспозитивните документи могат да бъдат предмет на лъжливо документиране.

Диспозитивните документи представляват първично изявление на автора. По своята същност изявлението изразява разпоредителни действия – да се изплати или да не се изплати определена сума, разрешение за сключване на граждански брак от непълнолетни лица, разпореждане с недвижими имоти чрез завещание, дарение или сделка и т.н. Такива са и различните административни актове – заповеди, разпореждания и др. Диспозитивните документи не удостоверяват факти, събития или обстоятелства извън самото изявление. Затова те не могат да бъдат и предмет на лъжливо документиране по чл. 311–314 НК.

Удостоверителните документи установяват съществуването или несъществуването на определени факти, събития или обстоятелства, които авторът възпроизвежда в документа – за количеството на извършената работа, за качеството на определена стока, за здравословното състояние на дадено лице и др. С оглед удостоверителната функция на този вид документи те могат да бъдат с вярно или с невярно съдържание. Ето защо само удостоверителните документи могат да бъдат предмет на лъжливото документиране по чл. 311–314 НК.

8. Документната подправка обхваща създаването на неистински и преправянето на истински документ. С оглед на това неправилно в някои случаи се употребява понятието „подправен документ“ вместо „преправен документ“.

Документната подправка по чл. 308–310 НК се изразява в две форми:

- а) съставяне на неистински (официален или частен) документ и
- б) преправяне съдържанието на (официален или частен) истински документ.

Съставянето на неистинския документ по смисъла на чл. 93, т. 6 НК представлява първично обективиране на конкретно писмено изявление. То се изразява в непосредствено материализиране на изявлението от лице, различно от посочения в документа автор. За съставянето на неистински документ деецът ще носи отговорност по чл. 308–310 НК и когато отразе-

ните факти или обстоятелства са верни (когато документът е с вярно съдържание). Отговорността ще бъде налице и когато лицето, от чието име е издаден документът, предварително е дало съгласие за съставянето му, защото наказателната отговорност за документна подправка е свързана със забраната да се издава документ от чуждо име. В тези случаи обаче следва да се прецени дали не са налице условията на чл. 9, ал. 2 НК.

Преправянето се изразява във въздействие върху съществуващ истински документ чрез подменяване или допълване на буквени или цифрови знаци или чрез заличаване на такива знаци, с което съдържанието се променя съществено. Съдържанието на документа включва както самото изявление, така и всички останали необходими елементи – подпис, дата, снимки и др.

Когато в резултат на преправянето е засегнато изявлението, на документа се придава вид, че преправеното изявление изхожда от лицето, посочено като негов автор. Създава се несъответствие между действителното и промененото чрез преправянето изявление на автора, каквото всъщност той не е правил. Следователно преправянето на съдържанието в тази му част не води до създаване на документ с невярно съдържание, каквото ставище неправилно се застъпва в практиката, а до превръщането на истинския документ във вид неистински документ.

За съставомерността на деянието по чл. 308–310 НК не е необходимо съставянето на неистинския или преправянето на истинския документ да е извършено по начин, който не позволява или затруднява откриването на фалшификацията. Последната може да се окаже и не съвсем сполучлива поради липса на някои елементи при съставянето или недостатъчна прецизност в преправянето на документа. Несъвършенството в подправката (съставянето или преправянето на документа) не изключва обществената опасност на деянието. Затова дори и когато подправката е очевидна, в зависимост от това дали се касае до официален или частен документ, ще е налице престъпление по чл. 308 или чл. 309 НК, съответно по чл. 310 НК, ако са налице и останалите елементи от състава на престъплението.

9. Престъплението по чл. 308 НК е завършено със съставянето на неистинския официален документ, който съдържа всички реквизити по чл. 93, т. 5 НК. Ако за съставянето му са необходими не едно, а няколко действия – например поставяне на подписите на повече от едно длъжностно лице или на печат, когато те са задължителни, ако не са извършени всички действия, ще е налице опит.

За съставомерността на деянието по чл. 309 НК от обективна страна е необходимо освен съставянето на неистински или преправянето на истински частен документ, още и неговата употреба от дееца, за да докаже, че съществува или не съществува, или че е прекратено или изменено някое право или задължение, или някое правно отношение. Деянието ще бъде довършено, когато документът е употребен, т.е. когато е осъществена и вто-

рата съставка на двуактното престъпление. Употребата ще е налице с представянето на документа пред съответното длъжностно лице в държавен или обществен орган или пред частно лице. Това означава, че ако деецът пряко и непосредствено се е насочил към употребата на документа, макар още да не го е използвал, ще отговаря за опит. Ако пък преди употребата той се е отказал доброволно от довършване на престъплението, ще намери приложение чл. 18, ал. 3 НК.

Другата особеност на състава на чл. 309 НК, свързана с изпълнителното деяние, е, че деецът може да извърши първия акт – съставянето на неистинския или преправянето на истинския частен документ, сам или чрез друго лице. Както при първата, така и при втората хипотеза той следва да носи отговорност като извършител.

Затрудненията по тълкуването и прилагането на закона са свързани с отговорността на другото лице, използвано от дееца за съставянето или преправянето на документа. В този случай въпросът следва да се реши в зависимост от субективния елемент на състава на престъплението. Ако е налице общност на умисъла за съставянето, респективно за преправянето на документа, както и за употребата му, другото лице, което има участие в първия акт на изпълнителното деяние, ще отговаря като съизвършител. При липса на общ умисъл относно употребата на документа ще е налице посредствено извършителство.

10. В практиката има две противоречиви становища относно отговорността при подправка на официален или частен документ, съставени или преправени от чужди граждани в чужда държава с цел да бъдат използвани на територията на НРБ или за преминаване през границите на страната. Според едното становище деецът следва да носи отговорност за състоянието или преправянето на документа, а според второто – за ползването на документа.

Съгласно чл. 5 НК пределите на действие на наказателноправните норми изискват наличието на две предпоставки: първо – да е извършено престъпление от общ характер и, второ, с това престъпление да се засягат интересите на НР България или на български граждани. С оглед на това при документна подправка, извършена от чужд гражданин на чужда територия, когато са налице и двете предпоставки на закона, деецът следва да носи отговорност по чл. 308 или чл. 309 НК в зависимост от това дали се касае до подправка на официален или частен документ.

11. Деянието е съставомерно по чл. 310 НК, когато подправката на официален или частен документ е извършена от длъжностно лице в кръга на службата му. Ако деецът не е длъжностно лице или макар и да има това качество, извърши деянието извън кръга на службата си, ще носи отговорност по основния състав на чл. 308 НК при подправка на официален документ или по чл. 309 НК при подправка на частен документ.

12. Лъжливото документиране се изразява в съставяне на истински удостоверителен (официален или частен) документ, в който удостоверените факти или обстоятелства не съответстват на обективната действителност.

При лъжливото документиране субект на престъплението по чл. 311 НК може да бъде само длъжностно лице, в кръга на службата на което влиза задължението да отразява истината при съставяне на удостоверителен документ. Когато деянието е извършено извън кръга на службата, макар и от длъжностно лице, то не е съставомерно по чл. 311 НК. В тези случаи следва да се прецени не е ли налице престъпление по чл. 308, чл. 310, чл. 274, ал. 1 НК и др.

13. При приложението на чл. 314 НК се застъпват различни становища по въпроса дали редът за издаване на официален документ въз основа на заявление на гражданин трябва да е установен с нормативен или административен акт, или може да бъде установен и без такъв акт.

Официалните документи се издават от длъжностно лице в кръга на службата му въз основа на данни, съдържащи се в официални книжа. Когато за обстоятелствата, за които трябва да се състави даден официален документ, липсват данни в официалните книжа, той се издава въз основа на заявление на гражданин, ако е установен такъв ред. Редът за съставяне на официален документ въз основа на заявление на гражданин може да бъде установен със закон, указ, постановление, правилник или наредба.

14. За съставомерността на деянието по чл. 319 НК е необходимо от обективна страна да е налице унищожаване, скриване или повреждане на чужд или не изключително принадлежащ на дееца официален или частен документ с цел причиняване другиму вреда или набавяне за себе си или другиги облага.

В практиката се срещат затруднения при тълкуването на изрази „чужд или не изключително нему принадлежащ документ“ и на понятието „другиму“ и „другиги“.

При изясняване съдържанието на изрази „чужд или не изключително нему принадлежащ документ“ не трябва да се изхожда от това кой е съставил документа, кой е неговият автор. Въпросът, който се поставя за разрешаване, не е фактически, а въпрос на право. Това означава, че изразът има предвид лицето, което има право да държи документа, което го притежава и ползва правомерно, което черпи права от този документ.

Правото да се държи и ползва документът може да принадлежи само на трето лице, но може да принадлежи едновременно и на дееца. В последния случай законът има предвид документ, не изключително принадлежащ на дееца.

При унищожаването, скриването или повреждането на официален или частен документ деецът винаги преследва определена цел – да причини другиму вреда или да набави за себе си или за другиги облага. В зависи-

мост от вида и характера на документа, от съдържанието на писменото изявление при престъпното премахване на документа се причинява вреда или набавя облага както на физически, така и на юридически лица. С оглед на това под понятията „другиму“ и „другиго“ следва да се разбират както физически, така и юридически лица.

15. При определяне на маловажните случаи по чл. 309, ал. 3 и чл. 311, ал. 2 НК следва да се изхожда от разпоредбата на чл. 93, т. 9 НК. Необходимо е да се преценяват обстоятелствата, при които е съставен или преправен документът, целта на съставянето и подправката, характерът на обществените отношения, които са застрашени с невярното документиране или подправката, дали документът е употребен, или ако не е употребен, по какви причини деецът не е сторил това, значимостта на засегнатите права и отношения от престъплението, дали се касае до едно деяние, или за две или повече деяния, представляващи продължавано престъпление, данните за личността на дееца, отношението му към извършеното деяние и др. Маловажен случай ще е налице само ако съвкупната преценка на посочените обстоятелства обуславя по-ниска степен на обществена опасност на конкретно извършеното действие в сравнение с обикновените случаи по чл. 309, ал. 1 и чл. 311, ал. 1 НК.

§ 1. ПРЕСТЪПНО СЪЗДАВАНЕ НА ДОКУМЕНТ

І. Документна подправка

1. Документна подправка на официален документ (чл. 308 НК)

2. Неистински официален документ по смисъла на чл. 242 НЗ² може да състави всяко лице, без да притежава качеството на длъжностно лице, стига документът да е неистински, да е издаден от името на длъжностно лице в кръга на службата му и по установения ред и форма.

Съизвършител на престъпление по чл. 244 НЗ³ може да бъде всяко частно лице при условията на чл. 19, ал. 2 НЗ⁴. Не е необходимо

² Отменен. Вж. чл. 308 от сега действащия НК.

³ Отменен. Вж. чл. 311 от сега действащия НК.

⁴ Отменен. Вж. чл. 21, ал. 3 от сега действащия НК.

документът да е написан обезателно с ръката на съставителя. За целта може да се използва и ръката на друго лице.

Решение № 1652 от 20.09.1955 г., I н.о.

3. Когато длъжностно лице състави официален документ от името на друго длъжностно лице и не в кръга на службата си, извършеното деяние съставлява престъпление по чл. 242 НК⁵, а не такова по чл. 244 НК⁶.

Когато длъжностното лице е подписало официалния документ, без да е попълнило съдържанието му, а отпосле съдържанието се попълни в различие с действителните отношения, деянието трябва да се квалифицира по чл. 249⁷ във връзка с чл. 242 НК.

Когато официалният документ е съставен в няколко екземпляра, то подправянето и на един от тях съставлява престъпление по чл. 242 НК.

За наличието на престъпление по чл. 242 НК не е необходимо субектът на престъплението да цели използването на документа в своя полза. Съставът на престъплението по чл. 242 НК не изисква тъждество между субекта на престъплението и лицето, което трябва да ползува документа.

Решение № 251 от 1962 г. по н.д. № 85/1962 г., I н.о.

4. Субект на престъплението по чл. 308 НК може да бъде всеки, който състави неистински официален документ, изразено в придаване вид, че представлява конкретно писмено изявление на друго лице, а не на това, което действително го е съставило. Официалният документ е неистински с оглед на неговото авторство.

Когато официалният документ е съставен от длъжностно лице в кръга на службата му, но с невярно съдържание с цел да бъде използван като доказателство за тези обстоятелства, деецът следва да отговаря по чл. 311 НК.

Решение № 39 от 27.01.1977 г. по н.д. № 677/1976 г., II н.о.

5. Официалният документ е неистински и когато е съставен от името на длъжностно лице в предприятие или учреждение, каквото качество деецът не е имал. За квалификацията на деянието по чл. 308 НК няма значение дали официалният документ е с невярно съдържание. От значение е дали документът е съставен от чуждо име.

⁵ Отменен. Вж. чл. 308 от сега действащия НК.

⁶ Отменен. Вж. чл. 311 от сега действащия НК.

⁷ Отменен. Вж. 315, ал. 1 от сега действащия НК.

Ако официалният документ с невярно съдържание е съставен от длъжностно лице, заблудено от дееца, ще е налице посредствено лъжливо документиране по чл. 314 НК.

Решение № 345 от 21.12.1988 г. по н.д. № 375/1988 г., II н.о.

6. Когато чрез съставяне и използване на неистински официален документ за завършено средно образование деецът бъде приет по установения ред и завърши успешно висше учебно заведение, с получаването на трудово възнаграждение за длъжност, за която се изисква висше образование, той не извършва документна измама по чл. 212 НК.

В тези случаи дипломът за висше образование не е документ с невярно съдържание, неистински или преправен документ, тъй като е издаден от лицата, които имат право да го съставят и удостоверява факти и обстоятелства, които съответствуват на обективната действителност.

Деецът отговаря за документно престъпление по чл. 308 НК.

Решение № 11 от 23.02.1989 г. по н.д. № 105/1988 г., ОСНК

7. Когато неистинския официален документ е съставен от длъжностно лице, но извън кръга на службата му, деецът следва да носи наказателна отговорност по чл. 308 НК.

Решение № 67 от 07.04.1989 г. по н.д. № 39/1989 г., II н.о.

8. Когато документът е изготвен ясно и определено от името на лицето, което го подписва, макар и с указание за някакво качество, каквото последното не притежава, документът остава истински с оглед на произхода му от определено физическо лице, което фигурира като негов автор.

Решение № 160 от 29.02.1996 г. по н.д. № 929/1995 г., II н.о.

9. Когато документът е неистински, верността на неговото съдържание е без правно значение.

Решение № 482 от 21.12.1999 г. по н.д. № 468/1999 г., I н.о.

10. За преценката дали документа е истински е без значение истинността на отразените в него факти.

Решение № 328 от 29.04.2004 г. по н.д. № 1022/2003 г., II н.о.

11. Престъплението по чл. 308 НК е формално престъпление. За да се приеме, че то е извършено, е необходимо да се установи, че конкретно физическо лице, по свое вътрешно убеждение или под външно въздействие, е съставило неистински официален документ или е преправило съдържанието на официален документ с цел да бъде използван. Дали този документ е бил използван или не, е без всякакво значение за наказателната отговорност на дееца.

Решение № 747 от 15.04.2005 г. по н.д. № 109/2005 г.

12. Користта не е елемент на състава на престъплението по чл. 308 НК, а целта.

Решение № 691 от 22.12.2005 г. по н.д. № 127/2005 г., III н.о.

13. Преправянето на документ се изразява в такова въздействие върху текста му, с което неговото съдържание се променя съществено.

Решение № 685 от 7.08.2006 г. по н.д. № 113/2006 г., III н.о.

14. Определението на понятието неистински документ, дадено в чл. 93, т. 6 НК, не включва съдържанието на писменото изявление като елемент на този документ и затова дали документът е с вярно съдържание или не е без значение за неговата истинност.

Самото преправяне като изпълнително деяние по чл. 308, ал. 1 НК се изразява във въздействие върху един истински по своя произход официален документ, в противозаконна промяна на един или няколко елемента от изявлението, което води до промяна в правнозначимото съдържание на документа, т.е. касае промяната на правнорелевантни факти. Това може да стане чрез подменяне или допълване на буквени или цифрови знаци или чрез заличаването на такива знаци, с което съдържанието на документа се променя съществено, което включва както самото изявление, така и всички останали необходими елементи на документа като дата, подпис и други. По този начин се създава несъответствие между действителното и промененото чрез преправянето съдържание и това не води до създаването на документ с невярно съдържание, а до превръщането на един истински документ в неистински.

Различието между неистински документ и документ с невярно съдържание (лъжливо документиране) се заключава в това, че неистинността на първия се отнася само до неавтентичността на автора му, докато при лъжливото документиране се касае до истински по произход документ, но отразените в него обстоятелства или изявления не отговарят на обективната действителност.

Решение № 194 от 16.03.2007 г. по н.д. № 864/2006 г., I н.о.

15. Нотариалната заверка върху един частен документ не променя неговия характер, т.е. не го превръща от частен в официален. В този случай е налице комплекс от документи на една и съща материална основа – частен документ, съставен от частно лице, и официален документ – нотариалната заверка, съставена от съответното длъжностно лице в кръга на службата му. В зависимост от това коя от двете части на документа е предмет на подправката, деецът ще отговаря за подправка на официален или на частен документ, или за съвкупност от две престъпления – подправка на всеки един от посочените два вида документи.

Решение № 150 от 18.04.2007 г. по н.д. № 889/2006 г., III н.о.

16. Решаващо значение за материалната документна подправка на официалния документ е придаването на документа на вид, че представлява конкретно писмено изявление на длъжностно лице, направено по установения ред и форма от лице, в кръга на службата му.

Решение № 519 от 3.09.2007 г. по н.д. № 239/2007 г., III н.о.

17. Поначало наказателната отговорност на дееца за съставянето на неистинските документи не може да бъде изключена от обстоятелството, че е следвал неправомерните съвети на друго лице.

Решение № 426 от 2.10.2008 г. по н.д. № 393/2008 г., I н.о.

18. Престъплението по основния състав чл. 308 НК обхваща случаите на престъпно създаване на документ, което се изразява в съставяне на неистински документ или преправяне на истински документ. И в двата случая деянието е съставомерно, независимо от използваните технически средства за изготвяне на неистинския документ или степента на съвършенство на извършената подправка.

Неистински са документите не само когато е налице привидност – неистина по отношение на автора на документа, но и документите, при които е преправено изцяло или част от останалото съдържание на истински документ.

Техническото изпълнение на подправката, елементарно или посъвършено, е правноирелевантно обстоятелство при решаване на въпросите относно съставомерността на изпълнителното деяние. На документна подправка може да се подложи както оригинален документ, така и препис от документа.

Когато чрез неправомерно въздействие по отношение на авторството на документа и част от неговото съдържание се създаде неистински документ, този документ не представлява препис, а се създава нов писмен акт с преследвано от дееца правнорелевантно значение.

Решение № 417 от 25.11.2008 г. по н.д. № 397/2008 г., II н.о.

19. Квалифицираният състав на чл. 308, ал. 2 НК е посветен на материалната подправка на официални документи, удостоверяващи правоспособност, лични или регистрационни данни.

Решение № 422 от 03.12.2008 г. по н.д. № 402/2008 г., II н.о.

20. Законът свързва неистинността единствено с автора на документа. Затова е без значение, когато документът е неистински, дали е с вярно или с невярно съдържание.

Решение № 600 от 18.12.2008 г. по н.д. № 657/2008 г., I н.о.

21. Престъплението по чл. 308 НК е осъществено тогава, когато деецът изготви документ, като му придаде вид, че е издаден (подписан) от компетентно длъжностно лице, в кръга на службата му, с цел документа да бъде използван.

Престъплението по чл. 316 НК ангажира наказателната отговорност на онзи, който съзнателно ползва неистински документ, когато за съставянето му не може да се търси наказателна отговорност.

Решение № 218 от 20.05.2009 г. по н.д. № 199/2009 г., I н.о.

22. За характеризирането на изявлението като документ нямат значение нито авторът на материализиране на изявлението, нито ползваните за това материализиране начин и средства, затова и материализираното посредством компютърна техника, респ. размножено посредством същата или друга техника изявление е документ толкова, колкото е изготвеният ръчно или чрез използването на каквото и да било техническо средство текст.

Под „документи за придобита квалификация“ НК има предвид всички документи, удостоверяващи, че дадено лице притежава знания и/или умения в една или повече области от човешкото познание, издадени от институция и/или лице, които имат това право. Няма значение кога, къде и как са придобити тези знания и/или умения, нито пък кога, къде и как могат да бъдат приложени.

Решение № 2 от 4.02.2010 г. по н.д. № 660/2009 г., III н.о.

23. Забраната да се издава документ от чуждо име не може да бъде преодоляна нито с липсата на възражения от страна на лицата, обозначени като негови автори, срещу съдържанието му, нито дори с евентуално дадено от тях предварително съгласие да бъдат „заместени“ при съставянето му.

Нормата на чл. 9, ал. 2 НК е от Общата част на кодекса и принципно може да намери приложение по отношение на всеки престъпен състав от Особената му част, когато обаче са налице основанията за това – деянието да е малозначително поради липсата на обществена опасност въобще или поради нейната явна незначителност. Такъв извод следва да бъде направен от съда на базата на съвкупната оценка на всички релевантни обстоятелства за всеки отделен случай.

Решение № 332 от 11.07.2011 г. по н.д. № 1609/2011 г., III н.о.

24. Целта документите да бъдат използвани, което е изискване за съставомерност на деянието по чл. 308, ал. 1 НК, не е идентично на причина за настъпване на вредите, което е единственото основание за ангажиране на гражданската отговорност на подсъдимия.

Решение № 28 от 15.05.2013 г. по н.д. № 2118/2012 г., II н.о.

25. Документната подправка по чл. 308, ал. 1 НК се изразява в две форми: съставяне на неистински официален документ и преправяне съдържанието на официален истински документ, като преправянето се изразява във въздействие върху съществуващ истински документ чрез подменяне или допълване на буквени или цифрови знаци или чрез заличаване на такива знаци, с което съдържанието се променя съществено. Съдържанието на документа включва както самото изявление, така и всички останали необходими елементи – подпис, дата, снимки и други. Когато в резултат на преправянето е засегнато изявлението, на документа се придава вид, че преправеното изявление изхожда от лицето, посочено като негов автор. Създава се несъответствие между действителното и промененото чрез преправянето изявление на автора, каквото всъщност той не е правил. То е завършено със съставянето на неистинския официален документ или преправяне съдържанието на истинския документ, който съдържа всички реквизити по чл. 93, т. 5 НК и е съставомерно, независимо от използваните технически средства за изготвяне на неистинския документ или степента на свършенство на извършената подправка.

С чл. 316 НК е прогласено за престъпно съзнателното ползване на документи – официални или частни, които са неистински, с преправено съдържание или с невярно такова. Документът следва да отговаря на изискванията за официален или частен, за манипулирането на какъвто, съобразно изискванията на съответния престъпен състав, от извършителя се носи наказателна отговорност. Ползването на такива документи е престъпно и тогава, когато за съставянето им (и преправянето им) не може да се търси наказателна отговорност от използвалия ги.

След като престъплението по чл. 308, ал. 1 НК е възможно само при пряк умисъл, със специалната цел, предвидена в неговия състав – пряк следва бъде и умисълът на онзи, който само се е възползвал от неистинския документ (иначе ползването не би било „съзнателно“), по аргумент и от приравняването на отговорността на ползвателя към отговорността на създателя на неистинския документ, дори и първият по изключение да е наказателнонеотговорен за създаването или преправянето на документа.

Систематичното място на чл. 9, ал. 2 в Общата част на НК сочи на неговата приложимост по отношение на всички престъпления, независимо дали техният предмет има или няма парична равностойност, кой е субектът на престъплението, какъв е обектът на наказателноправна защита и какви са видът и размерът на предвидената санкция в случая, и относно документните престъпления. Единственото условие е деянието, макар и да осъществява признаците на предвиденото в закона престъпление, поради своята малозначителност да не е общественоопасно или неговата опасност да е явно незначителна, че практически да липсва защитим обществен интерес с намеса на наказателната репресия, т.е. нормата визира две възможни хипотези, при наличието на които извършеното деяние не е престъпно: а) деянието въобще не е общественоопасно или б) разкрива такава степен на обществена опасност, която е явно незначителна. И в двата случая законът свързва наличието им с определяне на деянието като „малозначително“, поради което не е престъпно. Оценката на степента на обществена опасност на деянието и деета следва да се съобразява с характера на конкретните общественоопасни деяния и тяхното отрицателно значение на даден етап на развитие на обществото, както и с личността на деета.

Решение № 324 от 13.06.2013 г. по н.д. № 910/2013 г., I н.о.

26. За неистинските документи е без правно значение дали са с вярно или с невярно съдържание.

Решение № 12 от 12.03.2014 г. по н.д. № 2019/2013 г., II н.о.

27. Трудовият договор, както и останалите договори, е специфичен документ, който има поне двама автора. Той винаги обективира обща воля на съконтрагентите по съответния договор и има правно значение едва след подписването му от страните по съответното правоотношение. Преди това договорът може да бъде възприет като волеизявление на една от страните (например оферта или да има друго значение, но не и на договор).

В случаите когато един (или повече от авторите на документа) не са длъжностни лица по смисъла на чл. 93, т. 1 НК следва извод, че не са изпълнени изискванията на чл. 93, т. 5 НК и съответния документ не е официален.

Решение № 242 от 6.08.2014 г. по н.д. № 626/2014 г., III н.о.

28. Криминализираното в разпоредбата на чл. 310, ал. 1, пр. 1 вр. чл. 308, ал. 1 НК престъпно посегателство се осъществява чрез съставяне на неистински официален документ или преправяне съдържанието на официален документ от длъжностно лице, в кръга на службата му, с цел да бъде използван.

Съставянето на неистински документ по смисъла на чл. 93, т. 6 НК представлява първично материализиране на конкретно писмено волеизявление на лице, различно от посоченото в него за действителен автор.

Решение № 406 от 3.11.2014 г. по н.д. № 1019/2014 г., III н.о.

29. При преценка приложимостта на чл. 93, т. 9 НК във връзка с документните престъпления трябва да се имат предвид обстоятелствата, при които е съставен документът, целта на удостоверяването на неверните факти, характерът на обществените отношения, които са застрашени от документната подправка, дали документът е използван, личността на дееца и прочие.

Решение № 206 от 17.04.2008 г. по н.д. № 160/2008 г., I н.о.

30. Най-същественният белег на предмета на престъплението по чл. 308, ал. 7 НК е за какво е бил предназначен или за какво е послужил, както и неговата потенциална годност да участва в процеса на престъпно документиране, като е криминализирано самото държане на такива средства.

Решение № 314 от 6.02.2015 г. по н.д. № 902/2014 г., II н.о.

2. Документна подправка на частен документ (чл. 309 НК)

31. Едноличен търговец, който състави неистински частен документ и го използва за сключването на договор за заем с кредитно учреждение, като гарантира връщането на заема с учредяване на ипотека върху недвижим имот, осъществява състава на документно престъпление по чл. 309 НК, а не документна измама по чл. 212 НК.

Решение № 237 от 25.04.1995 г. по н.д. № 641/1994 г., II н.о.

32. И „формалните“ („на просто извършване“) престъпления трябва да са общественоопасни в достатъчна степен.

Решение № 396 от 14.11.2000 г. по н.д. № 321/2000 г., I н.о.

33. След като деецът е заявил искане за издаване на документи за неговата самоличност, съзнателно подписвайки се с инициалите на друго лице, знанието му, че се ползва от данните за самоличност на лицето, което подписва, е повече от очевидно и за това знание не са необходими нито обща, нито специална грамотност.

Решение № 296 от 19.06.2007 г. по н.д. № 1077/2006 г., III н.о.

34. Престъплението по чл. 309, ал. 1 НК е двуактно и за осъществяването му е необходимо съставянето на неистински документ и употребата му пред съответния компетентен орган. Последната трябва да е с цел да се докаже съществуването или не на едно право, задължение или някое правно отношение, или че те са изменени.

Решение № 402 от 5.10.2009 г. по н.д. № 414/2009 г., III н.о.

35. Защитима от наказателния закон е противоправната подмяна на авторството на документа – придаването му на вид, че произхожда от вписания в него автор, а всъщност да не съдържа негово волеизявление, отразено в писмения акт. Техническото изпълнение на документа като попълване на формуляр, написване на молба от името на определено лице не представляват престъпно създаване на неистински документ, когато те вярно отразяват действителната воля на реално съществуващо лице, което иска да направи съответното волеизявление.

Престъплението по чл. 309, ал. 1 НК (както и това по чл. 313, ал. 3 НК) е двуактно и за осъществяването му е необходимо освен съставянето на съответния документ, посочен в диспозицията на правната норма, и употребата му пред съответния компетентен орган (в случая [наименование] банка). Употребата трябва да е с цел да се докаже съществуването или не на едно право, задължение или някое правно отношение, или че те са изменени.

Решение № 258 от 29.05.2012 г. по н.д. № 761/2012 г., III н.о.

36. За осъществяването на престъплението по чл. 310, ал. 1 вр. чл. 309, ал. 1 НК от обективна страна е необходимо длъжностното лице в кръга на службата му да състави неистински частен документ (или да преправи съдържанието на частен документ), както и да го употреби пред съответния доказателствен дестинатер с посочената в закона цел (да докаже съществуването или не, прекратяването или изменението на право, задължение или правно отношение).

Решение № 25 от 25.04.2014 г. по н.д. № 2193/2013 г., II н.о.

37. В първия акт на престъплението по чл. 309, ал. 1 НК (което е двуактно) подправеният частен документ е възможно да е съставен лично от дееца, т.е. „сам“ да извърши подправката или във втората форма – „чрез другото“, а във втория акт на изпълнителното деяние документът трябва да бъде употребен лично от дееца, за да се докаже съществуването или не на някое право или задължение, или правоотношение от правно значение, изисква се? съставянето от дееца на документа, като двата акта са функционално свързани.

Решение № 131 от 23.05.2014 г. по н.д. № 120/2014 г., III н.о.

3. Длъжностна подправка на документ (чл. 310 НК)

38. Съществува известно сходство в съставите на чл. 243⁸ и 244⁹ НК, но има и съществена разлика. По чл. 243 НК се преследва така наречената материална подправка на официални документи, при която липсват известни реквизити на такъв документ. В чл. 244 НК се преследва интелектуалната подправка на официален документ, при която документът

⁸ Отменен. Вж. чл. 310 от сега действащия НК.

⁹ Отменен. Вж. чл. 311 от сега действащия НК.

от външна страна притежава всички реквизити на такъв, обаче в него са удостоверени неверни обстоятелства или заявления.

Решение № 921 от 05.07.1956 г. по н.д. № 1648/1956 г., II н.о.

39. Подправка на документ има и в случаите, когато съдържанието им отговаря на истината, но е подправено участието на лицата в тяхното издаване.

В издаването на някои официални документи е необходимо и участието на частни лица, които писмено трябва да засвидетелстват част от съдържанието на документа.

Когато се подменя участието на едно лице при издаването на официалния документ, ще е налице материална подправка на официален документ, а не интелектуална такава, т.е. има престъпление по чл. 242 и 243 НК, а не такава по чл. 244 НК.

Решение № 166 от 13.02.1958 г. по н.д. № 31/1968 г., I н.о.

40. За субективната страна на деянието по чл. 310 НК е без значение какви свои правни отношения е искал да уреди деецът с инкриминирания документ.

Решение № 112 от 14.02.1968 г. по н.д. № 1087/1967 г., I н.о.

41. Едноличният търговец е длъжностно лице, когато лично, а не чрез свои служители извършва действията по пазенето и управлението на държавното имущество. Когато само са съставени неистински официални документи с цел да се улесни или прикрие присвояването, но преди започване на разпоредителните действия, има извършено само документно престъпление, а не опит към присвояване.

Решение № 32 от 03.02.1998 г. по н.д. № 715/1997 г., II н.о.

42. С престъпленията по чл. 308–310 НК се защитават обществените отношения, регулиращи реда и правната сигурност на документооборота.

За съставомерността на деянието по чл. 310 НК е необходимо и достатъчно длъжностното лице в кръга на службата си да преправи съдържанието на официален документ, съставен за удостоверяване на определени обстоятелства, с цел този документ да бъде използван като доказателство за тези обстоятелства.

Решение № 772 от 23.11.2006 г. по н.д. № 203/2006 г., II н.о.

II. Лъжливо документиране

1. Лъжливо документиране в официален документ (чл. 311 НК)

43. Издаването на медицинско свидетелство с невярно съдържание от лекар в качеството му на длъжностно лице, с цел да бъде използвано това свидетелство, съставлява престъпление по чл. 244¹⁰, а не по чл. 248¹¹ НЗ.

Решение № 13 от 11.01.1955 г. по н.д. № 2739/1954 г., II н.о.

44. Когато едно длъжностно лице в кръга на службата си дава сведенията, които се внасят в официален документ, то върши престъпление по чл. 244¹², а не по чл. 246¹³ НЗ, независимо от това дали същото лице е подписало или не документа.

Решение № 2088 от 19.11.1955 г. по н.д. № 4313/1955 г., I н.о.

45. Описът, съставен при извършена инвентаризация, се съставя и подписва както от лицата, които вършат проверката, така и от отчетника. Ако последният съзнателно вмъкне неверни обстоятелства в опис, той върши престъпление по чл. 244¹⁴, а не по чл. 246 НК¹⁵. Ако подправката в опис е свързана с извършено от него присвояване, последното е квалифицирано присвояване по чл. 106, ал. 2 НК¹⁶.

Решение № 1312 от 14.09.1956 г. по н.д. № 2819/1956 г., I н.о.

46. Щом като подсъдимите като длъжностни лица в кръга на службата си са съставили официални документи, в които напълно съзнателно са удостоверили неверни обстоятелства, и то с цел да бъдат използвани тези документи за доказателство за същите обстоятелства, те

¹⁰ Отменен. Вж. чл. 311 от сега действащия НК.

¹¹ Отменен. Вж. чл. 312 от сега действащия НК.

¹² Отменен. Вж. чл. 311 от сега действащия НК.

¹³ Отменен. Вж. чл. 314 от сега действащия НК.

¹⁴ Отменен. Вж. чл. 311 от сега действащия НК.

¹⁵ Отменен. Вж. чл. 314 от сега действащия НК.

¹⁶ Отменен.

са осъществили напълно от обективна и субективна страна състава на престъплението по чл. 244 НК¹⁷.

Решение № 101 от 01.11.1956 г. по н.ч.пр. № 93/1956 г.

47. Облагата не е въздигната като необходим елемент от състава на чл. 244 НЗ¹⁸. Тук законодателят е поставил под защита правния ред.

Решение № 37 от 12.01.1956 г. по н.д. № 4866/1955 г., II н.о.

48. За състава на чл. 244 НК¹⁹ не се изисква някакъв специален умисъл, а е достатъчно наличието на съзнание, че подсъдимият като длъжностно лице в кръга на службата си съставя официален документ, в който удостоверява неверни обстоятелства, с цел да бъде използван този документ като доказателство за тия обстоятелства.

Решение № 17 от 06.01.1960 г. по н.д. № 1448/1959 г., III н.о.

49. Престъплението по чл. 244 НК²⁰ може да бъде извършено само при пряк умисъл.

За състава на този текст са без значение мотивите, поради които е съставен и използван документът. Мотивите имат значение не за квалификацията на деянието, а само за степента на вината и размера на наказанието.

Трябва да се прави разлика между мотивите и целите на дееца. Мотивите – това са подбудите, стремленията, влеченията, желанията, съображенията, които карат човека да върши нещо. А целите са насоките, крайната цел, към която деецът се стреми, подбуден от мотивите.

Разликата между мотивите и целите се изразява в това, че първите подбуждат субекта да действа, а след като е подбуден от тях, вече се стреми към второто, към целта.

Решение № 1306 от 19.10.1960 г. по н.д. № 949/1960 г., III н.о.

50. Съставянето на документ с невярно съдържание може да се извърши и чрез посредственото извършителство на друго невиновно длъжностно лице.

Решение № 9 от 01.02.1963 г. по н.д. № 102/1962 г.

¹⁷ Отменен. Вж. чл. 311 от сега действащия НК.

¹⁸ Отменен. Вж. чл. 311 от сега действащия НК.

¹⁹ Отменен. Вж. чл. 311 от сега действащия НК.

²⁰ Отменен. Вж. чл. 311 от сега действащия НК.

51. За да има престъпление по чл. 244 НК²¹, основно изискване на закона е официалният документ да е издаден от компетентното да издава такива документи длъжностно лице и то в кръга на неговата служба. Ако документът не е издаден от овластеното от закона длъжностно лице или макар и от такова лице, но не в кръга на неговата служба, то макар документът да съдържа и другите реквизити, изисквани от закона, това не дава основание извършената деятелност да се квалифицира по чл. 244 НК.

Решение № 432 от 06.05.1964 г. по н.д. № 205/1964 г., II н.о.

52. Когато при условията на едно продължавано престъпление са съставени множество официални документи с невярно съдържание, така че в едните документи се вписват неверни обстоятелства, противни на неверните обстоятелства в другите документи, не отпада престъпният характер на продължаваното престъпление. Не може всяко отделно деяние в продължаваното престъпление да осъществява престъпния състав на чл. 244 НК²², а единното деяние да не осъществява този състав.

Решение № 1146 от 13.11.1964 г. по н.д. № 1000/1964 г., III н.о.

53. Пътните листове и товарителници, издадени от съответните длъжностни лица по установения ред и форма в кръга на службата им, не са неистински документи по смисъла на чл. 93, т. 6 НК само заради това, че в тях са отразени неверни обстоятелства. Тези документи си остават истински официални документи, но с тях е осъществено тъй нареченото лъжливо документиране, невярно удостоверяване, което е престъпление по чл. 311 НК, а не по чл. 308 НК.

Решение № 209 от 25.03.1969 г. по н.д. № 132/1969 г., I н.о.

54. За да се извърши престъпление по чл. 311 НК, е необходимо издаденият в кръга на службата официален документ да е истински относно автора.

Ако той е неистински, неофициален или издаден не в кръга на службата, то и да са налице другите елементи на състава на чл. 311 НК, това престъпление не е осъществено.

Решение № 61 от 22.01.1971 г. по н.д. № 761/1970 г., II н.о.

²¹ Отменен. Вж. чл. 311 от сега действащия НК.

²² Отменен. Вж. чл. 311 от сега действащия НК.

55. За осъществяване състава на чл. 311 НК не се изисква да бъде причинена щета. Достатъчно е длъжностното лице в кръга на службата си да състави официален документ, в който да удостовери неверни обстоятелства с цел да бъде използван този документ като доказателство за тези обстоятелства.

Решение № 251 от 14.04.1971 г. по н. д. № 124/1971 г., П н. о.

56. Престъплението по чл. 311 НК е в главата за документните престъпления. То се изразява в лъжливо длъжностно документиране чрез внасяне на неверни обстоятелства или изявления в истински официален документ, изготвен от длъжностно лице в кръга на поверената му служба.

Субект на това престъпление може да бъде само длъжностно лице и то такова, което е компетентно да издава официални удостоверителни документи.

Документът трябва да бъде официален и истински, що се касае до неговия произход. А що се касае до вписаните в него неверни обстоятелства или изявления – те могат да бъдат както от имуществен характер, така и от гражданско състояние, семейно положение, свързани с образованието, със служебен ценз и пр.

Престъплението обаче ще е налице само в случаите, когато невярното длъжностно документиране е извършено с цел съставеният официален документ да бъде използван като доказателство за вписаните в него неверни обстоятелства или изявления. Когато обаче същият документ е съставен не само със съзнание, че ще бъде използван като доказателство, но и че въз основа на него ще се получи и обществено имущество от друго без правно основание, то престъплението следва да се квалифицира не по чл. 311 НК, а по чл. 212, ал. 2 НК.

Решение № 466 от 11.08.1971 г. по н. д. № 353/1971 г., П н. о.

57. Материално отговорните лица не са членове на инвентаризационните комисии. Затова, ако инвентаризационните описи са с невярно съдържание и те, като знаят това, ги подпишат, не извършват престъпление по чл. 311 НК. Това престъпление в такива случаи може да бъде извършено само от членовете на инвентаризационните комисии.

Само улесняващото престъпление квалифицира длъжностното присвояване по чл. 202, ал. 1, т. 1 НК, а не и прикриващото.

Когато материално отговорното лице върши измама при инвентаризацията, като диктува неверни данни относно количеството, качеството и цените на наличните стоки, то извършва престъпление не по чл. 311 НК, а по чл. 210, т. 3 НК. Самото обстоятелство, че поради неразкриване на липсата длъжностното лице е оставено да продължи да

служи на същото място, не улеснява и следващото присвояване, ако бъде извършено. Затова само това обстоятелство не е основание престъплението да се квалифицира по чл. 202, ал. 1, т. 1 НК.

Решение № 251 от 14.04.1971 г. по н. д. № 124/1971 г., II н.о.

58. Когато водачи на обществени превозни средства в нарушение на служебните си задължения без разрешение използват превозните средства за лични нужди, като не заплащат превозите и от тези им деяния могат да настъпят немаловажни вредни последици, осъществяват състава на престъплението по чл. 282, ал. 1 НК, ако са налице и останалите необходими елементи от състава на това престъпление. Ако обаче за прикриване тези лични превози се съставят пътни листове, в които се удостоверяват неверни обстоятелства, че са извършени не лични, а обществени превози и тези официални документи не са използвани за получаване на обществено имущество без правно основание, наред с престъплението по чл. 282, ал. 1 НК ще има и престъпление по чл. 311 НК. Когато тези пътни листове, съдържащи невярно съдържание, с които се прикриват незаплатените лични превози, се представят пред длъжностните лица, които държат общественото имущество, и чрез тях те се въвеждат в заблуждение относно основанието за плащане действително извършената транспортна услуга и поради това се получи или се даде възможност на друго лице да получи обществено имущество без правно основание, заедно с длъжностното престъпление по чл. 282, ал. 1 НК се осъществява и съставът на документната измама по чл. 212 НК, извършена при условията на реална съвкупност.

Решение № 814 от 17.12.1973 г. по н.д. № 793/1973 г., I н.о.

59. Когато длъжностното лице в кръга на службата си по установения ред и форма състави официален документ, в който удостовери неверни обстоятелства, с цел да бъде използван този документ като доказателство за тия обстоятелства, то осъществява състава на чл. 311, ал. 1 НК, а не този на чл. 310 във връзка с чл. 308 НК. Това е така нареченото лъжливо документиране.

Съставените по този начин официални документи не са неистински. Те са истински официални документи, тъй като те представляват конкретно писмено изявление именно на длъжностното лице, което действително ги е съставило.

Решение № 637 от 28.10.1974 г. по н.д. № 627/1974 г., I н.о.

60. Престъплението по чл. 212 НК по своята структура е съставно такова. За осъществяването му е необходимо наличието на две предпоставки: да е съставен документ с невярно съдържание или на неистински, или преправен такъв и чрез него да се получи без правно основание държавно, кооперативно или друго обществено имущество с намерение да се присвои. Следователно престъплението по чл. 212 НК винаги включва в себе си изготвяне на документ с невярно съдържание.

След като по делото е било установено, че работата е била извършена и отпада обвинението за получаването на сумите без правно основание, то остава подсъдимият да отговаря за документното престъпление по чл. 311, ал. 1 НК.

Решение № 217 от 16.04.1975 г. по н.д. № 183/1975 г., I н.о.

61. Длъжностно лице, което в кръга на службата си състави официален документ, в който удостовери неверни обстоятелства, с цел документът да се използва не само за доказване на тези обстоятелства, но и за получаване без правно основание на обществено имущество, ако предостави документа на други лица, те го използват за заблуждаване на длъжностните лица, които имат фактическа власт върху общественото имущество, относно основанията за предаването му и получат сумите или вещите без правно основание с цел да ги присвоят, ще отговаря за документна измама по чл. 212, ал. 2 НК, а не само за документно престъпление по чл. 311, ал. 1 НК.

Решение № 246 от 23.04.1975 г. по н.д. № 214/1975 г., I н.о.

62. За престъпление по чл. 311 НК отговаря само онова длъжностно лице, което в кръга на службата си е съставило официалния документ, в който са удостоверени неверни обстоятелства или изявления с цел документът да бъде използван като доказателство за вписаните обстоятелства или изявления. Ако официалният документ не е съставен в кръга на службата, престъплението не е осъществено.

Решение № 16 от 06.03.1976 г. по н.д. № с-10/1976 г., II н.о.

63. Длъжностно лице, което в кръга на службата си състави официален документ, в който удостовери неверни обстоятелства или изявления, с цел да бъде използван този документ като доказателство за тези обстоятелства или изявления, осъществява състава на чл. 311 НК, а не този на чл. 223 НК.

Съставът на чл. 223 НК и в двете алинеи (първа и втора) изисква даване на неверни данни, без обаче да се ползува неверен, неистински или преправен документ.

Решение № 331 от 16.06.1976 г. по н.д. № 310/1976 г., I н.о.

64. По чл. 311 НК се квалифицират деянията на длъжностните лица, които в кръга на службата си съставят официални документи, в които удостоверяват неверни обстоятелства или изявления с цел в бъдеще те да се използват за доказването на тези обстоятелства. Когато обаче съставеният документ бъде използван и въз основа на него длъжностното лице получи без правно основание обществено имущество с намерение да го присвои, се извършва и друго престъпление – по чл. 202, ал. 1, т. 1 НК, ако общественото имущество, на което се посяга, е поверено на длъжностното лице да го пази и управлява, или по чл. 212, ал. 1 НК, ако чрез документа се получава без правно основание обществено имущество с цел за присвояване от други длъжностни лица, които не участвуват в престъплението и само са заблудени относно основанието за плащане с неверния или неистинския документ.

Решение № 399 от 28.07.1976 г. по н.д. № 389/1976 г., I н.о.

65. Престъплението по чл. 311 НК е довършено със самия факт на съставяне от длъжностното лице в кръга на службата му на официален документ, в който удостовери неверни обстоятелства или изявления, с цел да бъде използван този документ като доказателство за тия обстоятелства или изявления. Нищо повече не се изисква за осъществяването на това престъпление.

За осъществяване състава на чл. 212, ал. 1 НК се изисква деецът, който използва документа с невярно съдържание или на неистински, или преправен документ, да получи без правно основание държавно, кооперативно или друго обществено имущество с намерение да го присвои. И щом са налице всички тези елементи от състава на чл. 212, ал. 1 НК, той следва да намери приложение, а не чл. 311, ал. 1 НК, който предвижда по-леко наказание.

Решение № 52 от 19.02.1979 г. по н.д. № 22/1979 г., I н.о.

66. Който подбуди длъжностно лице да извърши невярно документиране и ползува документа, носи отговорност по чл. 311, ал. 1 във връзка с чл. 20, ал. 3 НК, а не по чл. 316 с. к.

Решение № 271 от 19.06.1980 г. по н.д. № 270/1980 г., ВК

67. Обстоятелството, че медицинското удостоверение не е изведено и номерирано по регистъра на съответното медицинско учреждение, не го лишава от качеството на официален документ, щом като е издадено по установения ред и форма от длъжностно лице в кръга на службата му.

Решение № 31 от 22.01.1981 г. по н.д. № 32/1981 г., ВК

68. Когато длъжностното лице като съизвършител, в съучастие с друго лице, в кръга на службата си състави официален документ, в който удостовери неверни обстоятелства или изявления, с цел документът да бъде използван като доказателство за отразените в него обстоятелства или изявления, а няколко дни по-късно участва като подбудител в съставянето на такъв документ от друго длъжностно лице, то не извършва две отделни и самостоятелни престъпления: едното по чл. 311, ал. 1 във връзка с чл. 20, ал. 2 НК и второто по чл. 311, ал. 1 във връзка с чл. 20, ал. 3 НК, а едно продължавано престъпление по чл. 311, ал. 1 във връзка с чл. 20, ал. 2 и 3 и чл. 26, ал. 1 НК.

Решение № 150 от 06.04.1982 г. по н.д. № 145/1982 г., I н.о.

69. За субективния състав на престъплението по чл. 311, ал. 1 НК е достатъчно деецът в момента на подписване на документа да съзнава, че вписаните в него обстоятелства или изявления са неверни.

Решение № 400 от 06.08.1981 г. по н.д. № 251/1981 г., I н.о.

70. Престъплението по чл. 311, ал. 1 НК не е самостоятелно, а е елемент от състава на престъплението по чл. 212 НК, когато е послужило на дееца чрез така съставените документи с невярно съдържание да получи по измамлив начин или да даде възможност на други физически лица да получат обществено имущество без правно основание с цел за присвояване.

Решение № 96 от 23.02.1984 г. по н.д. № 49/1984 г., I н.о.

71. Лъжливо документиране по чл. 311 НК има, когато документът е съставен от лицето, което го е подписало или документът е истински относно авторството, но в него са удостоверени неверни обстоятелства.

Решение № 97 от 21.12.1984 г. по н.д. № 89/1984 г., ОСНК

72. За да се прецени дали случаят е маловажен по смисъла на чл. 93, т. 9 НК, е необходимо да се вземе предвид както тежестта на причинения престъпен резултат, така и значимостта на настъпилите други последици. Значимостта на вредните последици при документните престъпления по чл. 311 НК се определя от обстоятелствата за характера на удостоверените неверни факти, за целта, с оглед на която е било предприето удостоверяването им и за начина и степента на реализиране на тази цел.

Решение № 154 от 30.07.1985 г. по н.д. № 145/1985 г., I н.о.

73. Разпоредбата на чл. 282 НК предвижда общ състав на длъжностно престъпление и намира приложение тогава, когато няма специален състав.

Когато нарушението от дееца на служебните му задължения се свежда до съставяне на договор, който, от една страна, е неистински документ, а от друга страна, в него са удостоверени неверни обстоятелства, не е налице престъпление по чл. 282 НК.

Деец, който като длъжностно лице - главен счетоводител на АПК, в кръга на службата си състави документ, в който удостовери невярното обстоятелство, че аграрнопромишленият комплекс е сключил договор, с който съконтрагентът по същия поема задължението да отглежда телета на комплекса и документът е съставен с цел да бъде използван като доказателство за удостоверените в него обстоятелства, извършва престъпление по чл. 311, ал. 1 НК.

Когато деец състави документ, за да установи волеизявление на физическо лице за пораздането на негови права и задължения, като дава вид на документа, че съдържа изявление на лице, което не е участвувало в неговото съставяне и документът бъде употребен, за да бъде доказано, че съществуват права и задължения за физическото лице, извършва подправка на частен документ.

Решение № 579 от 30.12.1986 г. по н.д. № 629/1986 г., II н.о.

74. За наличието на престъпление по чл. 311, ал. 1 НК е необходимо да са налице само посочените в този текст елементи – длъжностно лице, което съставя официален документ в кръга на служебните си задължения, вписване в този документ на неверни обстоятелства, както и съзнанието, че документът ще бъде използван като доказателство за съществуването на тези именно неверни обстоятелства.

Преписите от официални документи са също такива официални документи, когато те се съставят от длъжностно лице в кръга на неговата служба и когато то с подписа си удостоверява идентичността на преписа с оригинала.

Решение № 116 от 21.03.1988 г. по н.д. № 123/1988 г., ВК

75. Деянието на лице, което чрез документ с невярно съдържание прехвърли трудовото възнаграждение за действително извършената от него работа на лице, което не я е извършило, е документно престъпление по чл. 311 НК, а не документна измама по чл. 212, ал. 2 НК.

Решение № 443 от 28.12.1988 г. по н.д. № 485/1988 г., I н.о.

76. Предмет на лъжливото документиране може да бъде само официален удостоверяващ документ, в който са удостоверени конкретни факти или обстоятелства, несъответстващи на обективната действителност.

Когато в официалния документ, съставен от длъжностното лице в кръга на службата му, се съдържат предположения за съществуването или несъществуването на факти или обстоятелства с правно значение, деянието е несъставомерно по чл. 311 НК.

Решение № 311 от 27.04.1989 г. по н.д. № 100/1989 г., II н.о.

77. Лъжливото документиране се изразява в съставяне на истински официален документ, но в него се отразяват факти или обстоятелства, които не съответствуват на обективната действителност.

Субект на престъплението по чл. 311 НК като извършител може да бъде само длъжностно лице, а помагач и подбудител – и недлъжностно лице.

Решение № 183 от 23.05.1989 г. по н.д. № 188/1989 г., II н.о.

78. Отговорността за документно престъпление не „поглъща“, а изключва отговорността и за престъпление по служба само когато се отнася до една и съща дейност, но не и до съставяне на документи с невярно съдържание, от една страна, и до неправомерно разпореждане с равностойността на общественото имущество, удостоверена в тези документи, от друга страна.

Решение № 261 от 23.06.1992 г. по н.д. № 197/1992 г., I н.о.

79. Когато се удостоверява съдържанието на разпоредителен (диспозитивен) документ, удостовереното ще бъде невярно, ако не съответствува на разпоредителния документ. Без значение е

несъответствието между разпоредителния документ и действителността, т.е. дали разпореждането е изпълнено.

Решение № 157 от 29.04.1992 г. по н.д. № 71/1992 г., I н.о.

80. Документна измама е налице само тогава, когато документите с невярно съдържание, неистинските или преправените документи са послужили като средство за възбуждане или поддържане на заблуждение у лицата, които упражняват фактическата власт върху предмета на престъплението.

Документ, който по начало е с вярно съдържание, не може впоследствие в резултат на новонастъпили след съставянето му обстоятелства да се превърне в документ с невярно съдържание.

Решение № 670 от 6.11.1996 г. по н.д. № 522/1996 г., II н.о.

81. Лъжливото документиране по чл. 311–314 НК се изразява в съставяне на истински удостоверителен (официален или частен) документ, в който удостоверените обстоятелства или факти не съответстват на обективната действителност.

Всеки документ е материализирано мисловно съдържание посредством писменоезиковата форма. Не е възможно той да съдържа „мълчаливи“ волеизявления на своя автор за неверни факти, обстоятелства или събития.

Решение № 196 от 10.05.1999 г. по н.д. № 139/1999 г., I н.о.

82. Съставите на чл. 282, ал. 1 и чл. 311, ал. 1 НК могат да бъдат в съотношение на общ към специален само при идентична изпълнителска дейност, покриваща признаците и на двете престъпления.

Когато освен лъжливото документиране, длъжностното лице е извършило и други нарушения при изпълнение на службата със специалната цел по чл. 282, ал. 1 НК, от което могат да настъпят или са настъпили немаловажни вредни последици, деецът отговаря за съвкупност от престъпления по посочените два състава.

Решение № 40 от 04.04.2001 г. по н.д. № 729/2000 г., II н.о.

83. Престъплението по чл. 311, ал. 1 НК е умишлено и тъй като с него се преследва определена цел, осъществяването му е възможно единствено при наличието на пряк умисъл. За субективната съставомерност на престъплението по чл. 311, ал. 1 НК е необходимо в съзнанието на дееца да са налице конкретни представи, че при съставянето

на документа са внесени в него неверни обстоятелства и наред с това да цели така съставеният документ да бъде използван като доказателство за тези обстоятелства.

Изпълнителното деяние може да бъде осъществено по три основни начина: длъжностното лице само да състави в кръга на службата си официалния документ, в който да отрази неверните обстоятелства; длъжностното лице да нареди на свой подчинен или да му продиктува съдържанието на официалния документ с тези неверни обстоятелства, след което да го подпише; длъжностното лице да подпише изготвен от друг документ с ясното съзнание, че отразените в него обстоятелства са неверни, но да го подпише с цел неговото използване като доказателство на неверните обстоятелства.

Решение № 181 от 30.04.2000 г. по н.д. № 108/2000 г., II н.о.

84. За съставомерността на деянието по чл. 311 НК се изиска към момента на съставяне на документа отразените в него обстоятелства да са неверни.

Решение № 439 от 17.07.2003 г. по н.д. № 218/2003 г., II н.о.

85. За да е осъществен съставът на престъплението по чл. 311 НК от субективна страна следва да са налице пряк умисъл и специална цел.

Решение № 445 от 30.06.2003 г. по н.д. № 300/2003 г., III н.о.

86. Предназначението на служебните бележки е да удостовери чистия доход, получаван от лицата в резултат на трудово възнаграждение, информация за който се съдържа единствено и само във ведомостите за работни заплати.

Решение № 330 от 2.06.2004 г. по н.д. № 986/2003 г., I н.о.

87. Лъжливото документиране се извършва с пряк умисъл.

Решение № 428 от 25.04.2005 г. по н.д. № 841/2004 г., II н.о.

88. Документът е неверен, когато неговото съдържание не съответства на фактите, които са съществували и е следвало да бъдат отразени в документа.

Решение № 426 от 9.06.2005 г. по н.д. № 1004/2004 г., III н.о.

89. Подбудители и помагачи по чл. 311 НК могат да бъдат и недлъжностни лица, след като се установи общност на умисъла преди или по време на изпълнителното деяние, когато лицата обективно и виновно са допринесли за изготвяне на документа с невярно съдържание от длъжностното лице или са обещали помощ след деянието за неговото улесняване или отстраняване на спънки.

Решение № 528 от 30.08.2005 г. по н.д. № 1089/2004 г., III н.о.

90. Лъжливото документиране се изразява в съставяне на истински официален документ, в който се удостоверяват факти и обстоятелства, които не съответстват на обективната действителност.

Решение № 604 от 7.09.2005 г. по н.д. № 1068/2004 г., II н.о.

91. Престъплението по чл. 311, ал. 1 НК е формално престъпление и се осъществява с факта на невярното документиране. Предмет на документните престъпления и същевременно обект на наказателноправна защита са самите документи и за съставомерност на престъпленията по тази глава от НК не е необходимо да е настъпила някаква щета.

Решение № 851 от 25.10.2005 г. по н.д. № 202/2005 г., II н.о.

92. Дали деянието, което, макар и да осъществява формално признаците на предвидено в закона престъпление, не е престъпно, следва да се изхожда от неговата малозначителност. Последната е в зависимост от обществената му опасност, която може да не е налице или да е явно незначителна.

Решение № 878 от 31.10.2005 г. по н.д. № 315/2005 г., I н.о.

93. Заверката от нотариус, направена неприсъствено, без участието на лицата – страни по процесния договор, е достатъчно за съставомерността на деянието по чл. 311 НК, когато е деецът е целял използването му като доказателство за удостовереното в него обстоятелство.

Решение № 880 от 13.04.2006 г. по н.д. № 380/2005 г., III н.о.

94. Престъплението по чл. 311, ал. 1 НК е налице при истински официален удостоверителен документ, когато отразеното в него е невярно, а при неистински или такъв и/или с невярно съдържание се носи отговорност по чл. 308 НК.

Деянието по чл. 311 НК може да бъде осъществено: когато деецът сам състави официалния удостоверителен документ и отрази неверни обстоятелства в него с цел да бъде използван като доказателство за истинността на тези обстоятелства; като нареди или продиктува на друго лице изписването на тези обстоятелства и го подпише със съзнанието, че ще се ползва като доказателство за истинността на отразените в него обстоятелства или при изготвен официален удостоверителен документ с неверни обстоятелства го подпише със съзнанието за неистинността на тези обстоятелства и целта за издаването му.

Решение № 714 от 25.09.2006 г. по н.д. № 441/2006 г., I н.о.

95. Невярното съдържание в клетка „D“ на ЕАД, удостоверяващо пред органите на КАТ вноса на автомобила с оглед неговата регистрация и легализация, е съставомерно по чл. 311 НК.

Решение № 796 от 12.10.2006 г. по н.д. № 249/2006 г., III н.о.

96. Предмет на лъжливото документиране по чл. 311 НК са само удостоверителните документи. Последните пресъздават не сами себе си, а нещо извън своето съдържание, с което единствено се възпроизвежда от издателя им стоящи извън тях юридически факти. Затова тези документи могат да се окажат неправилно отражение на факти от действителността и да са с невярно съдържание.

Престъпният резултат по чл. 311 НК се изчерпва с опорочаването на официалния документ.

От субективна гледна точка е необходим пряк умисъл и специална цел документът да бъде използван като доказателство за тези обстоятелства.

Решение № 880 от 16.11.2006 г. по н.д. № 320/2006 г., I н.о.

97. Предмет на лъжливото документиране е само удостоверителният, не и диспозитивният документ.

Решение № 848 от 4.12.2006 г. по н.д. № 309/2006 г., III н.о.

98. Престъплението по чл. 311, ал. 1 НК е резултатно и престъпният му резултат се изчерпва с издаването на опорочения документ.

Решение № 982 от 4.12.2006 г. по н.д. № 500/2006 г., I н.о.

99. Когато съответната форма на изпълнителното деяние от посочените в чл. 282, ал. 1 НК се явява признак и от състав на престъплението по чл. 311, ал. 1 НК, за което се предвижда еднакво наказание, инкриминираното деяние следва да се квалифицира само по чл. 311, ал. 1 НК.

Липсата на компетентност по отношение на местната подсъдност не налага извод за обективна несъставомерност на извършеното лъжливо документиране. Изготвянето на описа в неговата диспозитивна част на територията на друг съдебен район се отразява върху неговата правна валидност в смисъл, че не може да породи свързаните с него правни последици, но тази липса на компетентност по отношение на правните последици не се отразява върху правната природа на документа в неговата удостоверителна част, която е засегната от лъжливото документиране, а именно вписването на неверните обстоятелства относно изпълнителното дело и страната взискател по делото.

Решение № 965 от 28.12.2006 г. по н.д. № 399/2006 г., III н.о.

100. Лъжливото документиране по чл. 311 НК е налице, когато длъжностно лице в кръга на службата си състави истински официален удостоверителен документ, в който отрази факти и обстоятелства, които не отговарят на обективната действителност и това се прави с цел така изготвеният документ да бъде използван като доказателство за тези факти. За съставомерността на деянието е необходимо наличието на няколко обстоятелства – длъжностно качество на дееца, служебно правомощие да издава удостоверителни документи и отразяване на неверни факти и обстоятелства в тези документи с посочената в закона цел.

Предмет на лъжливо документиране могат да бъдат само удостоверителните, а не и диспозитивните документи. Последните съдържат първично изявления на автора им, а не удостоверяват факти и обстоятелства извън самото изявление. Затова само удостоверителните документи могат да бъдат с вярно или невярно съдържание.

Решение № 1124 от 8.12.2007 г. по н.д. № 750/2006 г., II н.о.

101. За да е налице съставът на престъплението по чл. 282, ал. 1 НК, не само е необходимо да е било реализирано неизпълнение или нарушаване на конкретно посочени нормативни задължения по служба, или да се е стигнало до превишаване на права, но и длъжностното лице да е вършило това с пряк умисъл, преследвайки особената цел.

За осъществяването на състава на чл. 311, ал. 1 НК е необходимо удостоверяването на неверните обстоятелства да е било сторено при

наличието на пряк умисъл и с цел използване на документа като доказателство за същите обстоятелства.

Решение № 567 от 25.07.2007 г. по к. д. № 278/2007 г., II н.о.

102. Лъжливото документиране се извършва от длъжностно лице при изпълнение на служебните му задължения, а издадените „по установен ред и форма“ документи с невярно съдържание са „официални“ по смисъла на чл. 93, т. 5 НК.

Решение № 456 от 27.08.2007 г. по н.д. № 211/2007 г., III н.о.

103. Предмет на лъжливо документиране е само удостоверителния документ. За да бъде удостоверяването престъпно, е необходимо още заверката да е направена с оглед официалното и доказателствено предназначение.

Решение № 626 от 11.09.2007 г. по н.д. № 1081/2006 г., I н.о.

104. Дали присъствено или дистанционно членовете на УС са подписали инкриминираните протоколи, няма правно значение.

Решение № 830 от 27.12.2007 г. по н.д. № 488/2007 г., III н.о.

105. Предмет на лъжливо документиране могат да бъдат само удостоверителните документи. Докато диспозитивните документи представляват първично изявление на своя автор и не удостоверяват факти, събития или обстоятелства извън самото изявление, удостоверителните документи установят съществуването или несъществуването на определени факти, събития или обстоятелства, които авторът възпроизвежда в самия документ. С оглед вида на документа и неговата функция, само удостоверителните документи могат да бъдат с вярно или с невярно съдържание.

Актът за държавна собственост съдържа първично изявление на своя автор. Този документ е диспозитивен по характер и затова не може да съдържа неверни обстоятелства.

Решение № 6 от 18.01.2008 г. по н.д. № 694/2007 г., I н.о.

106. За наказателна отговорност по чл. 311 НК се иска пълна реализация на посочените в него обективни и субективни признаци на лъжливото документиране. Не всяка грешка в официален удостоверителен

документ е основание за наказателно преследване, ако всички останали признаци не са налице.

Решение № 74 от 21.02.2008 г. по н.д. № 743/2007 г., II н.о.

107. За да бъде съставомерно деянието по чл. 311, ал. 1 НК, е необходимо да се установят от обективна страна елементите от характеристиката на официалния документ по смисъла на чл. 93, т. 5 НК, а именно установеният ред и форма за неговото издаване.

Решение № 8 от 5.03.2008 г. по н.д. № 671/2007 г., III н.о.

108. Субект на престъплението по чл. 311 НК е длъжностно лице.

Решение № 132 от 12.05.2008 г. по н.д. № 98/2008 г., III н.о.

109. Предмет на престъплението по чл. 311 ал. 1 НК може да бъде само удостоверителен документ. Удостоверителните документи установяват съществуването или несъществуването на определени факти, събития или обстоятелства, които авторът възпроизвежда в документа.

Не името на документа определя неговата характеристика.

Решение № 226 от 21.05.2008 г. по н.д. № 199/2008 г., III н.о.

110. Трудовият договор не е диспозитивен документ и може да бъде предмет на лъжливо документиране по чл. 311 НК. Той е официален първичен удостоверителен документ, защото в него се установяват съществуването на определени факти, съставен е от длъжностно лице в кръга на службата по установения ред и форма.

Решение № 333 от 7.10.2008 г. по н.д. № 340/2008 г., III н.о.

111. Извършената нотариална заверка върху частен документ е „официален документ“. По своя характер той е удостоверителен, защото с него се установява съществуването на определени факти, които авторът възпроизвежда в документа – личното явяване на страните по договора и заявление за поставянето на техните подписи върху документа пред нотариуса. Затова този вид документ може да бъде предмет на „лъжливо документиране“ по смисъла на чл. 311, ал. 1 НК.

Решение № 405 от 7.10.2008 г. по н.д. № 380/2008 г., I н.о.

112. Нотариалната заверка на подписи, извършена от нотариус в кръга на службата, представлява съставяне на официален документ с невярно съдържание по смисъла на чл. 311, ал. 1 НК само тогава, когато нотариусът удостовери, че подписът върху частния документ е положен от лице, което е различно от лицето, действително подписало частния документ. Защото само тогава подписът няма да произхожда (няма да е положен) от лицето, направило волеизявлението в частния документ и ще съществува противоречие между удостовереното обстоятелство и обективната действителност.

Прекият умисъл по чл. 311, ал. 1 НК изисква да се установи по несъмнен начин, че деецът, знаейки за неверността на обстоятелството, което удостоверява, е искал да състави документ с невярно съдържание. Затова и нотариусът, който удостоверява подписи върху договор за продажба на моторно превозно средство без да се е явила една от страните, за да потвърди своя подпис, би извършил престъпление по чл. 311, ал. 1 НК само ако удостовери неистински подпис, знаейки, че подписът върху договора не произхожда от лицето, което отсъства.

Решение № 433 от 4.12.2008 г. по н.д. № 410/2008 г., II н.о.

113. Лъжливо документиране има, когато длъжностно лице съзнателно състави официален документ, в който удостовери неверни обстоятелства

Решение № 419 от 17.12.2008 г. по н.д. № 363/2008 г., II н.о.

114. Нормата на чл. 311, ал. 1 НК не е бланкетна и не изисква приобщаването на каквито и да било разпоредби, регламентиращи едно или друго право/задължение на длъжностното лице.

Предвидената в чл. 311, ал. 1 НК цел не е свързана с ползването на частния документ, а с ползването на официалния документ - нотариалната заверка, като доказателство за обстоятелствата, които са неин предмет.

Подписът е свързан с авторството на документа и всяко несъответствие в тази насока се отразява върху истинността на документа, а не на неговото съдържание.

При нотариалната заверка на подписите на лицата, съставили инкриминирания частен документ, обективно съществуват два документа върху една материална основа. Налице е комплекс от документи - частен документ, съставен от частни лица и официален документ - нотариална заверка, съставена от съответното длъжностно лице в кръга на службата му, като последната с оглед на удостоверителния характер може да бъде предмет на лъжливо документиране по чл. 311 НК.

Решение № 525 от 14.01.2009 г. по н.д. № 547/2008 г., I н.о.

115. Предмет на документно престъпление може да бъде само този документ, който съдържа волеизявление на длъжностното лице, което има правно значение.

Решение № 532 от 27.01.2009 г. по н.д. № 525/2008 г., II н.о.

116. Длъжностното лъжливо документиране има за предмет само официален удостоверителен документ.

Решение № 322 от 15.07.2009 г. по н.д. № 306/2009 г., II н.о.

117. Предмет на лъжливото документиране са само официални удостоверителни документи.

Покупко-изплащателни сметки и декларации са официален документ по смисъла на чл. 93, т. 5 НК, представляващи конкретни, изрични писмени изявления на определено лице, имащи пряко правно значение и са истински относно авторството. По своя характер те са удостоверителни, защото с тях се установява съществуването на определени факти, които авторът възпроизвежда в документа. Затова този вид документ може да бъде предмет на лъжливо документиране по смисъла на чл. 311, ал. 1 НК.

Решение № 363 от 15.10.2009 г. по н.д. № 363/2009 г., I н.о.

118. Бюлетинът за съдимост и издаденото въз основа на него свидетелство за съдимост са удостоверителни документи и могат да са предмет на престъпление по чл. 311 НК.

Решение № 480 от 8.12.2009 г. по н.д. № 516/2009 г., I н.о.

119. Удостоверението УП–30 е официален документ по смисъла на чл. 93, т. 5 НК, представляващ конкретни, изрични писмени изявления на лицето, имащи пряко правно значение. По своя характер той е удостоверителен, защото с него се установява съществуването на определени факти, които авторът възпроизвежда в документа – трудов стаж, и е съставен, с цел да бъде използван като доказателство за тези обстоятелства. Затова този вид документ може да бъде предмет на лъжливо документиране по смисъла на чл. 311, ал. 1 НК.

Решение № 210 от 27.04.2010 г. по н.д. № 143/2010 г., I н.о.

120. Органите на разследването имат специална удостоверителна функция при съставянето на писмените доказателствени средства в наказателното производство. С техните действия се гарантира законосъобразното съставяне и използване на документите с удостоверително значение с цел тази доказателствена съвкупност да послужи на прокурора и съда за разкриване на обективната истина.

Решение № 270 от 8.06.2010 г. по н.д. № 199/2010 г., III н.о.

121. Санкционната част на разпоредбата на чл. 311 НК освен наказанието лишаване от свобода визира възможност за налагане и на кумулативно наказание лишаване от право по чл. 37, ал. 1, т. 6 НК, а именно да заема определена държавна или обществена длъжност. Лишаването от право по чл. 37, ал. 1, т. 7 НК да упражнява определена професия или дейност не е предвидено за престъплението по чл. 311 НК.

Решение № 167 от 9.06.2010 г. по н.д. № 105/2010 г., I н.о.

122. Значение за отговорността за лъжливо документиране имат единствено тези неверни обстоятелства в документа, чието правно значение може да породи определени правни последици. От обективна страна невярното документиране като форма на изпълнително деяние следва да обхваща само и единствено факти с правно значение.

Решение № 162 от 4.05.2012 г. по н.д. № 289/2012 г., III н.о.

123. Документното престъпление по чл. 311 НК предполага особено качество на субекта на инкриминираното посегателство – длъжностно лице по смисъла на чл. 93, т. 1 НК.

Решение № 152 от 1.04.2014 г. по н.д. № 302/2014 г., III н.о.

124. Предмет на лъжливото документиране е удостоверителен документ, който установява съществуването на определени факти и обстоятелства с правно значение, възпроизведени от автора му.

За характера на документа като удостоверителен е без значение как точно е наименуван – „писмо“, „уведомление“, „отчет“, „информация“ и пр. Същественото е, че той по естеството си представлява носител на конкретни сведения, факти, които е следвало да бъдат вярно отразени от автора в съответствие с обективната действителност.

Решение № 413 от 11.03.2016 г. по н.д. № 1343/2015 г., II н.о.

2. Лъжливо документиране в частен документ (чл. 313 НК)

125. Деянието на местно лице, което при излизането или влизането през границата на страната декларира в митническа декларация пред органите на митниците по-голям размер и стойност от действително изнасяната или внасяната чуждестранна валута, е документно престъпление по чл. 313 НК.

Тълкувателно решение № 52 от 11.11.1983 г. по н.д. № 48/1983 г., ОСНК

126. Престъплението по чл. 313, ал. 1 НК е налице само тогава, когато е потвърдена неистина или затаена истина в писмена декларация, която по силата на закона се дава пред орган на властта за удостоверяване истинността на някои обстоятелства. Съставът на престъплението не е осъществен, ако законът не допуска или не предвижда истинността на вписаните в декларацията обстоятелства да се удостоверяват по такъв начин, макар вписаните обстоятелства да не отговарят на истината.

Решение № 345 от 28.05.1974 г. по н.д. № 281/1974 г., II н.о.

127. Задължението за удостоверяване на истинността на някои обстоятелства с декларация може да бъде установено и в правилник за прилагането на закон.

Областният управител е „орган на власт“ по смисъла на чл. 93, т. 2 НК.

Решение № 185 от 03.06.2004 г. по н.д. № 840/2003 г., III н.о.

128. Налице е лъжливо документиране по чл. 313, ал. 1 НК, когато към отразените данни за самоличността на заявителя в заявлението за издаване на документ за самоличност са приложени снимки на друго лице.

Решение № 429 от 09.07.2004 г. по н.д. № 1071/2003 г., II н.о.

129. Налице е лъжливо документиране по смисъла на чл. 313, ал. 1 НК, когато се декларира липса на публични и общински данъчни задължения и писмена декларация, която по силата на закон се дава пред орган на властта за удостоверяване на това обстоятелства, при наличието

на влязъл в сила данъчен ревизионен акт, установяващ данъчни задължения на автора на декларациите.

Решение № 443 от 28.09.2004 г. по н.д. № 1011/2003 г., III н.о.

130. За да е налице съставомерност на деянието по чл. 313, ал. 1 НК, трябва подаденото от лицето заявление да представлява писмена декларация, която по силата на закон, указ или ПМС се дава пред орган на властта за удостоверяване истинността на някои обстоятелства.

Решение № 751 от 17.11.2004 г. по н.д. № 335/2004 г., II н.о.

131. Обстоятелството, че бланката за заявление съдържа предупреждение за наказателната отговорност при неверно деклариране е правно ирелевантно, когато по своето съдържание документът има само заявителска, а не декларативна част.

Деянието по чл. 313, ал. 1 НК не е съставомерно, когато в закона не е предвидено истинността на вписаните в заявлението обстоятелства да се установява по такъв начин.

Решение № 812 от 11.12.2004 г. по н.д. № 485/2004 г., III н.о.

132. Законът не изисква словесно означаване на декларираните обстоятелства, поради което посочването в декларацията само на номерацията на законовата норма не води до липса на предмет на невярно деклариране.

Всяка норма на закона има определено съдържание, поради което, декларирайки, че не са налице обстоятелствата, посочени в цифровото изражение на нормата, той по същество декларира, че не е налице нейното съдържание.

Решение № 179 от 18.04.2005 г. по н.д. № 626/2004 г., II н.о.

133. По принцип чл. 313 НК криминализира лъжливото документирание в своя полза. Обявяването на имотите от данъчно задължените лица има като единствена последица определяне на дължимия от тях данък, поради което, дори когато е направено след определения в закона срок, не може да се криминализира. Истинността на вписаните в данъчните декларации обстоятелства следва да се преценява единствено в контекста на данъчното задължение. Закъснението се санкционира по административен ред на основание чл. 123, ал. 1 от Закона за местните данъци и такси (ЗМДТ)²³.

²³ Отменен.

Престъпление по чл. 313, ал. 1 НК е налице само тогава, когато законът изрично указва, че истинността на обстоятелствата, посочени в декларацията, може да се доказва и по този начин. Съгласно чл. 86, ал. 1 ДПК²⁴ по искане на ревизиращия орган ревизираните физически лица дават писмени обяснения, изготвят декларации и справки, подписани от тях, относно факти и обстоятелства от значение за данъчната ревизия. От тази разпоредба не може да се направи изводът, че ревизиращият орган вместо законодателя решава кои обстоятелства ще се установяват с декларации. Писмените декларации по смисъла на чл. 313, ал. 1 НК са доказателства за отразените в тях обстоятелства по силата на закона (в данъчното производство такива са декларациите по чл. 109, ал. 8 ДПК²⁵) и именно затова верността на съдържанието им се охранява с наказателна санкция. Доказателственото значение на декларациите по чл. 86, ал. 1 ДПК подлежи на преценка от ревизиращия орган с оглед на всички други обстоятелства, свързани с данъчната ревизия, поради което за невярно деклариране по чл. 86, ал. 1 ДПК не се предвижда нито наказателна, нито административна отговорност.

Специалната цел по чл. 313, ал. 2 НК следва да се преценява с оглед на всички обстоятелства, характеризиращи деянието и дееца.

Решение № 388 от 16.05.2005 г. по н.д. № 801/2004 г., II н.о.

134. Съставът на чл. 313, ал. 1 НК изисква деецът да внесе невярно обстоятелство в съдържанието на изготвен и подписан от него документ, въпреки правното му задължение като автор на този документ да удостоверява истината.

Решение № 267 от 12.04.2006 г. по н.д. № 867/2005 г., II н.о.

135. Престъплението по чл. 313, ал. 1 НК е на формално извършване и премълчаването на факта, който е с правно значение за декларирането в документ, който по силата на закона се дава пред орган на власт за удостоверяване на определени факти, е достатъчно за съставомерността на деянието.

Решение № 538 от 21.07.2006 г. по н.д. № 1058/2005 г., III н.о.

136. За да е осъществен съставът на престъпление по чл. 313, ал. 1 НК, е нужно деецът да е съставил инкриминирания документ, чиято цел е да удостовери истинността на някои обстоятелства. С това се изчерпва съставомерността на това престъпление.

²⁴ Отменен.

²⁵ Отменен.

Когато обаче документът, който е с невярно съдържание, се представи пред съответното лице, компетентно да се разпорежи с чуждото имущество, с цел да се мотивира това лице да извърши такова разпореждане, ще е налице престъплението по чл. 212, ал. 1 НК.

Решение № 247 от 26.05.2008 г. по н.д. № 229/2008 г., III н.о.

137. Наказателноправната норма по чл. 313, ал. 1 НК инкриминира поведение, изразяващо се в потвърждаване на неистина или затаяване на истина в писмена декларация или съобщение, изпратено по електронен път, които по силата на закон, указ или постановление на МС се дават пред орган на власт за удостоверяване на определени обстоятелства.

Престъплението документна измама по чл. 212, ал. 1 НК изисква чрез използване на неистински или преправени документи, или на такива с невярно съдържание деецът да мотивира други лица да извършат акт на имуществено разпореждане, вследствие на което той да се облагодетелства, получавайки без правно основание чуждо имущество, което не му се следва. Когато съставените или използвани неистински документи и документи с невярно съдържание са послужили на дееца за получаване по измамлив начин на чуждо имущество, или са създали възможност на други физически и юридически лица да се облагодетелстват материално, документното престъпление е елемент от състава на чл. 212 НК.

Решение № 206 от 12.04.2010 г. по н.д. № 112/2010 г., III н.о.

138. Съдебната практика по въпросите, касателно строгото разграничаване между неистински документи и такива с невярно съдържание, е трайна и непротиворечива. Предвидената в ДПК отговорност и за съдията по вписванията при извършване на действия от него без представена декларация не дават основание да се приеме, че декларацията по чл. 226, ал. 1 ДПК (отм.) се подава до съдията по вписванията. Без значение е фактът, че декларацията е образец, който не съдържа реквизит, указващ нейния адресат, тъй като последният се определя по силата на нормативен акт. Декларацията по чл. 226 ДПК (отм.) следва да бъде подадена до нотариуса, който единствен има компетенции във връзка с прехвърлянето на права върху недвижими вещи.

Решение № 542 от 9.02.2010 г. по н.д. № 671/2009 г., I н.о.

139. Съгласно чл. 313, ал. 1 НК писмената декларация се дава пред орган на власт за удостоверяване на истинността на някои обстоятелства.

Следователно съставомерна „неистина“ може да бъде невярна информация единствено и само за посочените в закона обстоятелства.

Решение № 83 от 14.03.2011 г. по н.д. № 735/2010 г., II н.о.

140. Престъплението по чл. 313, ал. 1 НК е налице, когато е потвърдена неистина или е затаена истина в писмена декларация (или съобщение, изпратено по електронен път), която по силата на закон, указ или постановление на Министерския съвет се дава пред орган на властта за удостоверяване истинността на някои обстоятелства.

Престъплението е формално и съставът е осъществен, ако законът предвижда истинността на вписаните в декларацията обстоятелства да се удостоверява по такъв начин, макар те и да не отговарят на истината.

За съставомерността на деянието е правно ирелевантно дали декларацията се изготвя върху бланка, по образец и прочие и дали те съдържат предупреждение за носене на наказателна отговорност при невярно деклариране.

Решение № 130 от 7.05.2015 г. по н.д. № 24/2015 г., I н.о.

141. Подаването на декларация по чл. 49, ал. 2 ЗМДТ (отм.), в която е декларирана занижена цена на придобития недвижим имот, за да се избегне заплащането на по-висок данък, е несъставомерно деяние по чл. 313, ал. 2 НК.

Решение № 246 от 25.03.2005 г. по н.д. № 942/2004 г.

142. Престъплението по чл. 313, ал. 2 НК е формално, на просто извършване, доколкото изпълнителното му деяние се изразява само в затаяване на истина или потвърждаване на неистина в данъчна декларация.

При преценката дали деянието при документното престъпление по чл. 313, ал. 2 НК е малозначително и не е общественоопасно, или обществената му опасност е явно незначителна, следва да се има предвид всички обстоятелства, отнасящи се до естеството на документа и значението на фактите и заявленията, които съдържа или не съдържа.

Решение № 634 от 3.07.2007 г. по н.д. № 329/2007 г., I н.о.

143. Престъплението по чл. 313 НК е формално.

При преценката си дали се касае за явно малозначително деяние по смисъла на чл. 9, ал. 2 НК, съдът следва за всеки отделен случай да отчита степента на конкретното засягане на обществените отношения, обект на престъпното посегателство.

Решение № 547 от 13.07.2007 г. по н.д. № 278/2007 г., III н.о.

144. Обективните признаци на състава на престъплението по чл. 313, ал. 2 във вр. с ал. 1 НК включват изготвяне на писмена декларация или съобщение от вида на описаните в разпоредбата, потвърждаване на неистина или затаяване на истина в тях и подаването им, респ. изпращането им по електронен път, до съответен орган на властта.

Решение № 888 от 30.01.2008 г. по н.д. № 598/2007 г., II н.о.

145. Съставът на престъплението по чл. 313, ал. 2 НК не се конкурира със състава на престъплението по чл. 255, ал. 1, т. 2 НК. Те визират различни по вид престъпления, охраняват различни обществени отношения, тъй като имат различни непосредствени обекти на защита и съществуването на състава на чл. 313, ал. 2 НК е паралелно със състава на чл. 255, ал. 1, т. 2 НК. Тези състави не се прилагат при едни и същи хипотези. Престъплението по чл. 255, ал. 1, т. 2 НК е резултатно, докато престъплението по чл. 313, ал. 2, вр. с ал. 1 НК е на просто извършване. Първото се отнася до реализиране на укриване или неплащане на данъци в съответния данъчен период чрез потвърждаване на неистина или затаяване на истина в данъчна декларация за данъчни задължения в големи размери по смисъла на чл. 93, т. 14 НК. В субективната страна на състава на чл. 313, ал. 2 НК е предвидена и специална цел, докато за съставомерността на деянието по чл. 255, ал. 1, т. 2 НК се изисква вината да се изразява в пряк умисъл. За документното престъпление е достатъчно да се обективира тази цел, докато за данъчното престъпление е необходимо целта да бъде осъществена – резултатът – укритите или неплатени данъчни задължения, обективно да е налице. Погълщане на състава по чл. 313, ал. 2 НК от състава на чл. 255, ал. 1, т. 2 НК поначало е възможно, но при съвпадане на обективните и субективните признаци на състава на чл. 313, ал. 2 НК със състава по чл. 255, ал. 1, т. 2 НК само в случаите, когато невярното документиране в данъчната декларация е довело и до осъществяване на специалната цел по чл. 313, ал. 2 НК, като е реализирано укриването или избягването на данъчни задължения за съответния период, за които падежът е настъпил, и техният размер е над три хиляди лева (налице е съставомерният предмет на престъплението по чл. 255 и сл. НК). В противен случай, отговорността на лицето по чл. 255 НК е само административно-наказателна и ще се реализира по административен ред за данъчно нарушение, а не за престъпление. За документното престъпление обаче деецът винаги ще носи отговорност, независимо от размера на укритото данъчно задължение. Размерът на укритите данъци

няма юридическо значение за отговорността за престъплението по чл. 313, ал. 2 НК.

Мотивът за извършване на документното престъпление не е задължителен елемент за съставомерността на деянието по чл. 313, ал. 2 НК, а само за преценка на степента на вината при евентуалната индивидуализация на отговорността на престъпния деец.

Решение № 578 от 17.01.2010 г. по н.д. № 619/2009 г., III н.о.

146. Правната норма на чл. 313, ал. 3 НК има бланкетна диспозиция. За съставомерността на деянието по този текст е необходимо да бъде нарушена изрична разпоредба на закон, указ или постановление на Министерския съвет, в която е предвидено да се удостовери истината в писмена декларация.

Решение № 80 от 8.11.1996 г. по н.д. № 89/1996 г., ВК

147. За съставомерността на деянието по чл. 313, ал. 3 НК се изисква деецът да потвърди неистина или да затаи истина в частен документ или съобщение, изпратено по електронен път, в които по изрична разпоредба чл. 226, ал. 1 ДПК е специално задължен да удостовери истината – пет броя декларации, и употребил тези документи като доказателство за невярно удостоверените обстоятелства.

Решение № 163 от 08.03.2005 г. по н.д. № 611/2004 г., II н.о.

148. Вписването на неверен адрес на ответника в исковата молба не е съставомерно деяние по чл. 313 НК. По своя характер тя не представлява частен документ, в който по силата на изрична разпоредба ищецът да е задължен да удостовери истинността на заявените обстоятелства, и който да служи като доказателство за тях. Твърденията в исковата молба подлежат на преценка от съда след събиране и оценка на всички доказателства по делото.

Решение № 754 от 10.10.2006 г. по н.д. № 194/2006 г., II н.о.

3. Посредствено лъжливо документиране в официален документ (чл. 314 НК)

149. За да е налице престъпният състав на чл. 246, ал. 1 НК²⁶, необходимо е внасянето на неверните обстоятелства или заявления в официалния документ да е станало поради умишлената вина на подсъдимия. Ако неверността на тези обстоятелства или заявления е била известна на длъжностното лице и то с цел да послужи на подсъдимия - частното лице, въпреки това ги впише в издавания от него официален документ като верни, без подсъдимият да е искал или настоявал за това, няма престъпление по този наказателен текст. В такъв случай ще е налице престъпление по чл. 244 НК²⁷ за длъжностното лице.

Решение № 1239 от 05.12.1964 г. по н.д. № 1073/1964 г., II н.о.

150. Заверката, която прави нотариусът на подписите на страните по договора, удостоверява само действителността им и не превръща договора в официален документ.

Решение № 174 от 23.03.1976 г. по н.д. № 133/1976 г., I н.о.

151. Подправката на официален документ съставлява престъпление по чл. 308, ал. 1, а не по чл. 314 НК. Последният визира дейност, предхождаща съставянето на официален документ, като друго лице умишлено стане причина да се внесат неверни обстоятелства в документа, изготвен по установения ред.

Решение № 12 от 22.01.1998 г. по н.д. № 312/1995 г., II н.о.

152. Деянието е несъставомерно по чл. 314 НК, когато негов предмет е такъв писмен акт, който се издава по ред, включващ извършване на проверки и преценки от длъжностното лице, натоварено с неговото издаване. Охранителното производство е вид съдебно производство, което завършва с постановяване на съдебен акт - решение, което не може да бъде предмет на посредствено лъжливо документирание по смисъла на чл. 314 НК.

Решение № 488 от 07.11.2002 г. по н.д. № 381/2002 г., II н.о.

153. Съставът на чл. 314 НК инкриминира дейност на лицата, предхождаща надлежното съставяне по установения от закона ред на официален документ, при която по указание на едно странично частно лице се внасят неверни обстоятелства в този документ. При това длъжностното лице - съставител, трябва да е умишлено заблудено от

²⁶ Отменен. Вж. чл. 314 от сега действащия НК.

²⁷ Отменен. Вж. чл. 311 от сега действащия НК.

виновния и дейността му да не изисква допълнителни справки за истинността на декларираното.

Решение № 203 от 21.06.2006 г. по н.д. № 819/2005 г., III н.о.

154. Предмет на документно престъпление може да бъде конкретно и изрично писмено изявление на определено лице, което има пряко или косвено правно значение. Документът представлява материализирано мисловно съдържание, изразено с помощта на писменоезиковата форма.

Ортофотокартата не съдържа белезите на документ по смисъла на НК, тъй като не материализира конкретно писмено изявление на определено лице, а представлява графично изображение, включващо географски данни за местонахождението на земеделските площи. Друго е положението с картата, съдържаща очертани блокове на земеделските стопанства и земеделските парцели, както и данните за тях. Не може да има спор, че в частта относно описаните данни картата има характер на документ и ако при нейното изготвяне бъдат внесени неверни обстоятелства, би била мислима хипотезата на чл. 314 НК.

Решение № 251 от 6.06.2011 г. по н.д. № 1427/2011 г., I н.о.

155. Престъплението по чл. 314 НК е специална хипотеза на посредствено лъжливо документиране, изразяваща се в дейност предхождаща или съпътстваща самото съставяне на определен официален документ. Този престъпен състав се явява субсидиарен спрямо престъпленията инкриминиращи ползването на документа, тъй като последващото ползване поглъща този престъпен състав и е основание за ангажиране на наказателна отговорност само за ползването на документа.

Решение № 97 от 24.02.2011 г. по н.д. № 691/2010 г., II н.о.

4. Несъответстващо на волята на подписалия попълване на бланкет (чл. 315, ал. 1 НК)

156. Когато деец, с цел да закупи подаръци за внука си с притежаваните 55 щатски долара, отразява в неподписан формуляр от митническа декларация неверните данни, че е пътувал в командировка до Алжир за няколко дни и че връща долари, не извършва престъпление по чл. 315, ал. 1 във връзка с чл. 308, ал. 1 НК.

Решение № 372 от 13.08.1987 г. по н.д. № 395/87 г., II н.о.

157. Съставянето на запис на заповед чрез попълване на лист, носещ подписа на издателя, със съдържание, което не съответства на неговата воля, представлява престъпление по чл. 315 вр. чл. 309 НК, включително и когато въз основа на него е издаден изпълнителен лист и е образувано изпълнително производство.

При документната измама неистинският или преправен документ служи като средство за възбуждане или поддържане на заблуждение у лицето, което упражнява фактическа власт върху предмета на престъпно посегателство, относно основанието за изплащането му, а не у трето лице.

Решение № 229 от 27.04.2007 г. по н.д. № 900/2006 г., I н.о.

158. При престъплението по чл. 315, ал. 1 НК съдържанието на документа не съответства на волята на подписалия го.

Решение № 600 от 15.02.2011 г. по н.д. № 591/2010 г., III н.о.

5. Измамливо склоняване друго да подпише несъответстващ на волята му документ (чл. 315, ал. 2 НК)

159. От обективна страна деянието по чл. 315, ал. 2 НК се изразява във въвеждане в заблуждение на подписващото документа лице относно действителното съдържание на документа.

Няма значение дали документът, който се подписва, е прочетен или не от подписващото го лице, достатъчно е само да не е предадено от дееца действителното му съдържание на подписващия го.

Решение № 175 от 25.03.2014 г. по н.д. № 831/2003 г., III н.о.

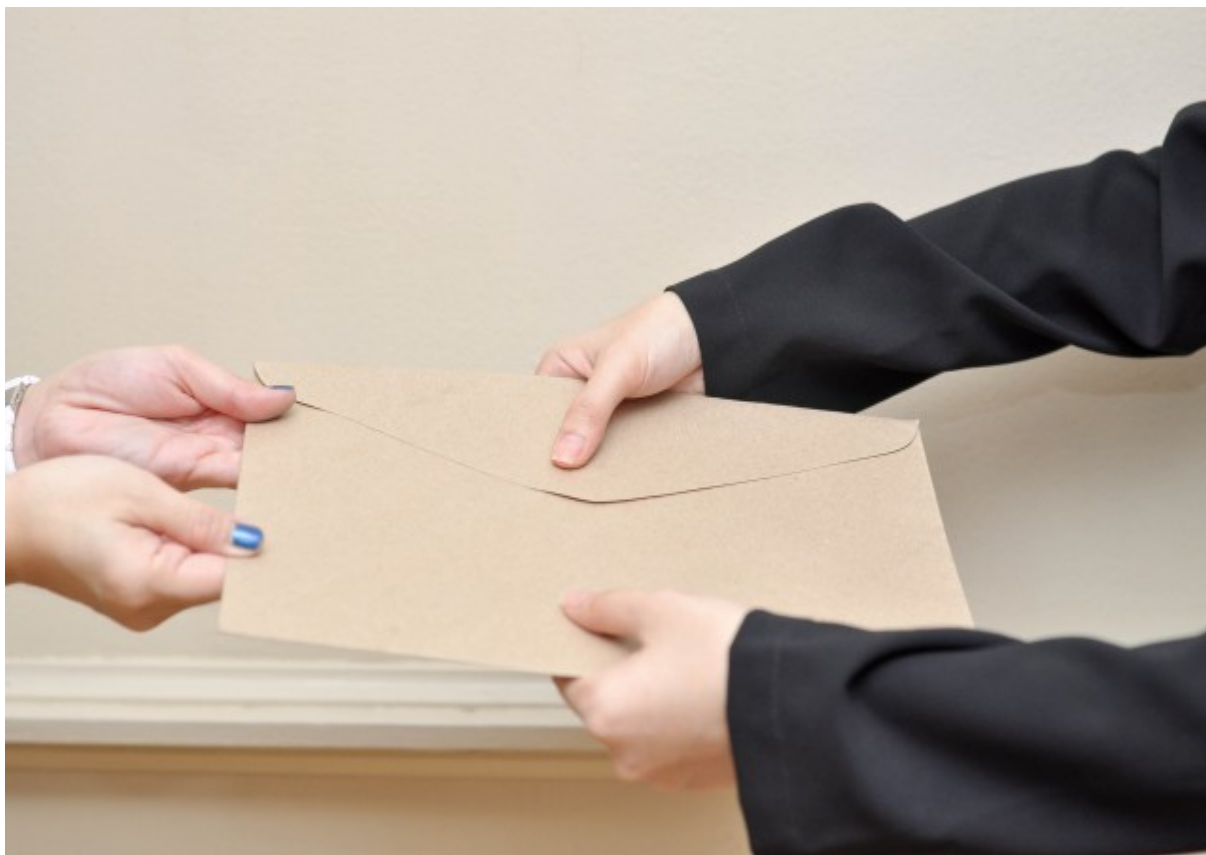
160. За престъплението по чл. 315 НК в двете му хипотези е характерно, че третира деяние при първоначално създаване на документ, чийто автор е друго лице. Поставеният подпис е истински и деецът не внася промяна в едно вече изготвено писмено изявление, не се поставя и въпросът за верността/неверността на съдържанието.

При измамливото склоняване на друго да подпише несъответен на волята му документ – чл. 315, ал. 2 НК, документният текст е изготвен предварително, като при поставянето на подписа авторът на документа бива заблуден относно съдържанието, което подписва и което по този начин се превръща в направено от него изявление, макар че съществува несъответствие между действителната воля и документираното. Иначе казано, деянието по чл. 315, ал. 2 НК се изразява в това, че деецът изготвя

документно съдържание, което не съответства на волята на този, когото с
измама склонява да подпише така изготвеното съдържание.

Решение № 298 от 13.06.2011 г. по н.д. № 1425/2011 г., I н.о.

§ 2. ПРЕСТЪПНО ПОЛЗВАНЕ НА ДОКУМЕНТ

I. Престъпно ползване на порочно съставен документ (чл. 316 НК)

161. За разлика от чл. 250 НК (отм.) извършител на престъплението по чл. 316 НК може да бъде не само този, който съзнателно се ползува от неистински или преправен документ, от документ с невярно съдържание или такъв по чл. 315 НК, съставен от друго, но и онзи, който съзнателно ползува документа, в съставянето или преправянето на който е участвувал, но само когато от него за самото съставяне или преправяне не може да му се търси наказателна отговорност поради амнистия, давност или други причини.

Решение № 70 от 13.02.1970 г. по н.д. № 34/1970 г., I н.о.

162. Деецът следва да отговаря по чл. 316 НК и тогава, когато ползува неистински или преправен документ, съставителят на който не е действувал виновно. Необходимо е деецът да съзнава, че ползува неистински или преправен документ.

Решение № 497 от 11.11.1975 г. по н.д. № 491/1975 г., II н.о.

163. При престъплението по чл. 316 НК умисълът на дееца трябва да включва съзнанието, че ползува неистински или преправен документ, т.е. че отразеното в документа не отговаря на действителните факти и обстоятелства.

Решение № 52 от 11.02.1983 г. по н.д. № 36/1983 г. I н.о.

164. Когато деецът съзнателно използва като свой чужд преправен документ пред орган на власт, той ще отговаря по чл. 316, а не по чл. 318 НК.

При противозаконното служене с чужд официален документ, с цел да се заблуди орган на властта, документът е истински, за разлика от документа по чл. 316 НК.

Решение № 549 от 09.07.2001 г. по н.д. № 527/2000 г., III н.о.

165. Самостоятелната наказателна отговорност за ползване от престъпно създадени документи може да се търси само при пряк умисъл.

Решение № 351 от 26.10.2000 г. по н.д. № 260/2000 г., I н.о.

166. Субект на престъплението по чл. 316 НК може да бъде всяко наказателноотговорно лице, съзнателно ползващо посочените изчерпателно в диспозитива на нормата документи, когато от него за самото им съставяне не може да се търси наказателна отговорност.

Посочената правна норма е бланкетна и в частта по санкцията препраща към основните предхождащи я наказателни състави.

Решение № 636 от 26.02.2004 г. по н.д. № 543/2003 г., III н.о.

167. За съставомерността на деянието по чл. 316 вр. с чл. 308, ал. 1 НК е необходимо деецът да е съзнавал, че официалният документ не е издаден по установения ред, но въпреки да го е ползвал.

При определяне обществената опасност на деянието при документните престъпления следва да се преценява характерът на

засегнатите обществени отношения, които са предмет на защита и степента на тяхното увреждане.

Решение № 154 от 16.03.2004 г. по н.д. № 714/2003 г., III н.о.

168. За съставомерността на деянието по чл. 316 НК е необходимо деецът съзнателно, при пряк умисъл да се е ползвал от неистинския документ.

Решение № 587 от 29.10.2004 г. по н.д. № 78/2004 г., III н.о.

169. Престъпният състав на чл. 316 НК е субсидиарен спрямо предходните състави на документните престъпления, защото изпълнителното деяние се изразява само в ползването на опорочения документ, доколкото той се представя, за да удостовери включените в него факти.

Престъплението е резултатно. Престъпният му резултат се изразява в узнаването за документа от лицето, на което се представя.

Решение № 429 от 31.05.2005 г. по н.д. № 904/2004 г., I н.о.

170. За съставомерността на деянието по чл. 316 вр. с чл. 398 НК е необходимо деецът да е съзнавал, че документът не е издаден по установения ред, но въпреки това да го е ползвал.

Решение № 715 от 21.11.2005 г. по н.д. № 153/2005 г., III н.о.

171. За съставомерността на деянието по чл. 316 вр. с чл. 311 НК е необходимо деецът да е съзнавал, че документите, които е използвал, са с невярно съдържание, и да е осъществил престъпното им ползуване именно за доказването на съществуването на неверните обстоятелства, удостоверени в тях.

Решение № 59 от 26.04.2006 г. по н.д. № 671/2005 г., III н.о.

172. Ползването като изпълнително деяние на престъплението по чл. 316 НК се свързва задължително с наличието на престъпно създаден документ, бил той неавтентичен по произход, лъжлив по съдържание и т.н.

Решение № 439 от 21.05.2007 г. по н.д. № 113/2007 г., III н.о.

173. Преписът е документ, доколкото се явява заверен препис.

Съставът на чл. 316 НК има субсидиарен характер спрямо предходните такива на документни престъпления и винаги е свързан с друго документно престъпление, доколкото престъпното ползване на документа предполага наличието на друго престъпно деяние, свързано със създаването на опорочения документ.

Документът е конкретно, изрично писмено изявление на определено лице, притежаващо пряко или косвено правно значение. Авторът, като издател на документа, във всички случаи удостоверява изявлението си, полагайки своя подпис, независимо дали то изразява неговата воля, или обективира знанието му за определени обстоятелства. В този смисъл подписът върху документа е негов задължителен реквизит, а от това следва, че липсата му безусловно предпоставя извода за липса на документ.

Решение № 357 от 02.06.2007 г. по н.д. № 12/2007 г., III н.о.

174. Престъплението по чл. 316 НК е умишлено. Деецът следва да има предства, че документите са престъпно съставени и да ги представя пред трето лице като редовни, а не като престъпно съставени.

Решение № 590 от 25.06.2007 г. по н.д. № 306/2007 г., II н.о.

175. За съставомерността на деянието по чл. 316 вр. чл. 308, ал. 2 НК е от значение не датата на съставяне на неистинския официален документ, а датата, на която деецът се е ползвал от този документ.

От обективна страна елемент от състава на посоченото престъпление е липсата на основание от дееца да бъде търсена наказателна отговорност за съставянето на инкриминирания документ. Съставите на двете престъпления, визиращи съответно престъпно съставяне на неистински официален документ и престъпно ползване от такъв документ, са алтернативни, т.е. взаимно се изключват.

Решение № 40 от 30.01.2008 г. по н.д. № 751/2007 г., I н.о.

176. Паспортът, съгласно чл. 34, ал. 1 от Закона за българските документи за самоличност, е документ за преминаване на държавната граница и за пребиваването извън страната. Визовият стикер е основата, върху която се оформя визата – разрешението за преминаване през границата или пребиваване на територията на дадена държава. Последното е изявление с правно значение. Визовият стикер се полага чрез трайното му поставяне върху съответния документ, за който е издаден, каквито са и българските документи за самоличност.

Решение № 300 от 05.06.2008 г. по н.д. № 245/2008 г., I н.о.

177. Когато документът оригинал бъде възпроизведен посредством друго конкретно писмено изявление на същото или на друго лице, е налице препис.

Преписът (копието) сам по себе си се явява документ и по принцип може да бъде предмет на документно престъпление.

Съзнателното ползване от неистинския документ, на който е придаден вид, че е официален, е съставомерно по чл. 316 НК. Положената „частна заверка“ върху документа има отношение само към субективната страна на деянието, но не може да изключи обективен признак по чл. 316 НК.

Престъпният състав на чл. 316 НК е субсидиарен спрямо предходните състави на документните престъпления, защото изпълнителното деяние се изразява само в съзнателно ползване на опорочен документ. Престъплението е резултатно, а престъпният му резултат се изразява в узнаването на документа от лицето (лицата), пред които се представя, за да удостовери отразените в него факти.

Решение № 316 от 03.07.2008 г. по н.д. № 278/2008 г., I н.о.

178. Трудовият договор е официален първичен удостоверителен документ, защото в него се установяват съществуването на определени факти, съставен е от длъжностно лице в кръга на службата по установения ред и форма.

Решение № 333 от 07.10.2008 г. по н.д. № 340/2008 г., III н.о.

179. Изпълнителното деяние на чл. 316 НК обхваща ползването на опорочен документ, като престъпният резултат се изразява в узнаването на документа от лицето, пред което е представен, за да удостовери отразените в него факти.

Преписът, който възпроизвежда неистинския документ, не го превръща в истински, нито пък преписът придобива вид на такъв.

Решение № 617 от 02.02.2009 г. по н.д. № 615/2009 г., I н.о.

180. Изпълнителното деяние на престъпния състав по чл. 316 НК обхваща ползването на опорочения документ, като престъпният резултат се изразява в узнаването на документа от лицето, на което е представен, за да удостовери включените в него факти.

При неистинските документи акцентът на защита е поставен върху авторството и волята за документиране, отразена в писмения акт. Затова,

когато авторството е подменено, без значение е дали документът вярно или невярно отразява фактите – ако съдържанието е вярно, документът не става истински, нито неговият престъпен характер се губи, а когато неистинският документ е и невярно отражение на действителността по своята характеристика, той (документът) ще бъде считан за неистински, а не с невярно съдържание.

Изискването за субективната страна на престъплението по чл. 316 НК е наличието на пряк умисъл.

Решение № 453 от 29.10.2010 г. по н.д. № 420/2010 г., I н.о.

181. Изпълнителните деяния на двете престъпления – по чл. 212 и по чл. 316 НК, съществено се различават.

Изпълнителното деяние на престъплението по чл. 316 НК се изразява в самото ползване на противоправно създаден от друго документ. Ползването означава неговата употреба – представянето му пред определен орган или лице като редовен документ с оглед удостоверяването или доказването на определено обстоятелство, за което този документ е съставен.

Решение № 522 от 9.11.2010 г. по н.д. № 575/2010 г., III н.о.

182. Ксерокопието на контролния талон може да бъде годин предмет на документно престъпление.

Преписът, респективно ксерокопието, възпроизвежда съществуващ документ и е свързан с него. Когато като оригинален документ бъде използван препис, от който не личи репродукционния му характер, това по съществуването си представлява използване на неистински документ.

Решение № 151 от 07.06.2011 г. по н.д. № 724/2010 г., II н.о.

183. Нормата на чл. 9, ал. 2 НК е приложима за всички престъпления по Наказателния кодекс, независимо дали предметът им има или няма парична равностойност.

Решение № 283 от 13.06.2011 г. по н.д. № 1513/2011 г., II н.о.

184. За да е съставомерно деянието по чл. 316 НК, следва да е налице съзнателно ползване от неистински или преправен документ, от документ с невярно съдържание или от такъв по чл. 315 НК, когато от дееца за самото им съставяне не може да се търси наказателна отговорност. При „държане“ на такива документи няма съставомерност по чл. 316 вр. чл. 308, ал. 2 НК.

Решение № 446 от 02.11.2011 г. по н.д. № 2276/2011 г., I н.о.

185. Деецът носи наказателна отговорност по чл. 316 НК за съзнателно ползване на неистински или преправен документ, от документ с невярно съдържание и от такъв по предходния член (чл. 315 НК), свързано с обективните и субективни елементи на някое от престъпленията по чл. 308–315 НК, когато от него за самото съставяне не може да се търси наказателна отговорност, т.е. документът следва да отговаря на изискванията за официален или частен, за манипулирането на какъвто, съобразно изискванията на съответния престъпен състав, от извършителя се носи наказателна отговорност. И тъй като умишлено (съзнателно) ползващият се от него деец не може да носи наказателна отговорност за съставянето му, то законодателят е въздигнал в престъпление съзнателното му ползване.

Отговорност се носи от ползвателя на частен документ, който е неистински или с преправено съдържание, но не и когато той е истински частен документ с невярно съдържание.

Решение № 364 от 19.10.2012 г. по н.д. № 1204/2012 г., I н.о.

186. Изпълнителното деяние на престъплението по чл. 316 НК се изразява само в ползването на представения документ за удостоверяване на включените в него обстоятелства, а формата на вина е пряк умисъл. Без значение е дали прекият извършител – авторът на документа, е разкрит.

Малозначителността се определя въз основа на цялостна обобщаваща оценка на всички относими обстоятелства, установени по делото, каквито са степента на обществена опасност на извършеното, характерът и степента на отрицателно въздействие с оглед конкретно установеното поведение с ползването на документи пред държавен орган, наличието и на други престъпления, свързани с изготвяне или ползване на документи в нарушение на закона, последиците от употребата на документа. Не може да се прилага според единствен критерий като настъпването или ненастъпването на вредни последици от деянието за определяне на обществената опасност и да се пренебрегват отрицателните последици за държавата, защото би се стигнало до неправилна едностранна оценка при решаване на въпроса за наличието на основания за приложението на чл. 9, ал. 2 НК дали деянието не е общественоопасно или неговата обществена опасност е явно незначителна.

Решение № 552 от 24.04.2013 г. по н.д. № 1164/2012 г., II н.о.

187. Родов обект на престъпленията по Глава IX от НК са обществените отношения, свързани с документирането – създаването, движението и запазването на документите.

Решение № 259 от 31.05.2013 г. по н.д. № 827/2013 г., II н.о.

188. Съставът на престъплението по чл. 316 НК е субсидиарен спрямо предходните състави на документни престъпления, доколкото предпоставя единствено ползването на опорочения документ, който се представя, за да удостовери отразените в него факти.

Престъплението е резултатно, като резултатът се изразява в узнаването за документа от лицата, на които той се представя, което в случая е изпълнено.

Престъплението е възможно само при пряк умисъл.

Липсата на оригиналите на двете дипломи по делото не прави деянието несъставомерно.

Решение № 410 от 6.11.2014 г. по н.д. № 1194/2014 г., I н.о.

189. В принципен план преписът, респективно ксерокопие, възпроизвежда съществуващ документ и е свързан с него, като за характеризирането на едно конкретно изявление с правно значение като документ нямат значение начините и средствата за неговото материализиране, стига то да е материализирано с писмени знаци върху траен носител и да носи подписа на направилния изявлението.

Решение № 70 от 21.04.2015 г. по н.д. № 1901/2014 г., III н.о.

II. Престъпно ползване на официален документ, издаден за друго лице (чл. 318 НК)

190. Разпоредбата на чл. 318 НК инкриминира противозаконното служене с редовни официални документи, издадени на друго лице, с цел да бъде заблуден орган на властта. Противозаконното служене с нередовен документ, когато за самото му съставяне от дееца не може да се търси наказателна отговорност, е по-тежко наказуемо престъпление.

Решение № 877 от 23.11.2005 г. по н.д. № 251/2005 г., II н.о.

191. Престъплението по чл. 318 НК се изразява в ползването от дееца на официален документ, издаден за друго лице, с цел да се заблуди орган на властта или представител на обществеността. Редакцията на закона има предвид целта на дееца - органът на властта да бъде заблуден относно обстоятелството, че представилият документа е лицето, визирано в него. Това престъпление е довършено с предявяването на документа пред орган на властта с указаната заблудителна цел.

Решение № 826 от 20.12.2005 г. по н.д. № 318/2005 г., III н.о.

§ 3. ПРЕСТЪПНО УНИЩОЖАВАНЕ, СКРИВАНЕ ИЛИ ПОВРЕЖДАНЕ НА ЧУЖД ДОКУМЕНТ

192. За да е налице престъпление по чл. 319 НК, е необходимо деецът да е унищожил чужд документ, с цел да причини другиму вреда или да набави за себе си или за друго облага. Без значение е дали целените последици са настъпили реално. Обстоятелството, че унищоженият документ впоследствие може да се възстанови, не води до отпадане обществената опасност на деянието.

Решение № 15 от 26.02.1986 г. по н.д. № 672/1985 г., I н.о.

193 „Чужд документ“ по смисъла на чл. 319 НК се отнася само за лица, които имат право да го държат, притежават и ползват правомерно, но не и за лица, които го отнемат от собственика без негово съгласие.

Решение № 144 от 29.07.1998 г. по н.д. № 122/1998 г., 5-чл. с-в

194. Унищожаване на чужд документ е несъставомерно по чл. 319 НК, ако не е извършено с цел набавяне на облага.

Решение № 29 от 27.05.2004 г. по н.д. № 700/2003 г., III н.о.

195. За да е налице „скриване“ на чужд документ, е необходимо той да бъде поставен на такова място, че лицето, което има право да се ползва от него, да не знае къде се намира и това да го лишава от възможността да се ползва от правата по него и то със специалната цел да му се причини вреда.

Решение № 169 от 2003 г. по н.д. № 780/2002 г., II н.о.

196. За съставомерността на деянието по чл. 319, пр. 2 НК не е необходимо документите да се намират в дома на подсъдимия.

Решение № 325 от 15.10.2003 г. по н.д. № 101/2003 г., II н.о.

197. Престъплението по чл. 319 НК е извършено от субективна страна само ако скриването на документа е с цел да се причини вреда на притежателя му.

Решение № 840 от 13.01.2006 г. по н.д. № 331/2005 г., III н.о.

198. За да се приеме, че документът е скрит по смисъла на чл. 319 НК, не е необходимо същият да е в неизвестност.

От субективна страна, освен наличието на пряк умисъл, е необходима и специална цел – причиняване вреда другиму или набавяне за себе си или за друго облага.

ТИР-карнетът е официален документ, а не удостоверителен знак.

Решение № 577 от 11.07.2006 г. по н.д. № 18/2006 г., I н.о.

199. Изпълнителното деяние на това престъплението по чл. 319 НК се състои в унищожаване, скриване или повреждане на чужди документи.

Решение № 782 от 06.10.2006 г. по н.д. № 216/2006 г., II н.о.

200. Разпоредбата на чл. 319 НК визира съставомерни признаци както по отношение на обективната страна, така и досежно субективната страна на деянието. Във връзка с последната се изисква наличието на пряк умисъл и специална цел, която може да бъде свързана с причиняване другиму вреди или набавяне за себе си или другиму облага. Независимо че престъплението не е резултатно, по отношение на целта изискването за доказаност е същото, както и за останалите признаци. Установените по

безспорен начин обективни факти следва да са от естество, позволяващо да се направи извод, че подсъдимият с действията си е преследвал специалната цел, а именно да причини вреди, като без значение е видът на вредата – имуществена или морална. Вредите също следва да имат своя обективен израз, а не да се целят по принцип. По принцип невъзможността един документ да се ползва по предназначението му не може да бъде абсолютна предпоставка за извеждане на вредоносна цел за нуждите на наказателното съдопроизводство. Необходимо е да бъде установена конкретно преследвана цел, към постигането на която подсъдимият следва да е насочил своите действия.

Решение № 46 от 18.02.2010 г. по н.д. № 665/2009 г., I н.о.

201. Закрилата по чл. 319 НК обхваща само документи, които са чужди или не изключително принадлежащи на дееца. В теорията е изяснено, че под „скриване“ на документ се разбира както поставяне на документа в положение, при което неговият притежател не знае къде той се намира, така и когато е осъществено разпореждане с документа, чрез което се създава невъзможност, завинаги или временно, притежателят на документа да се ползва от него. Следователно, ако бъде осуетена възможността на притежателя на документа да го ползва съобразно неговото значение, се касае за „скриване“ по смисъла на чл. 319 НК.

Записът на заповед има двойствена правна природа, тъй като едновременно представлява документ и ценна книга с конститутивно действие (изготвянето и подписването на запис на заповед е необходимо условие за възникване и упражняване на материализираното в него вземане). От своя страна, ценните книжа имат статут и на вещи и могат да бъдат предмет на имуществени престъпления (кражба или измама).

Решение № 303 от 17.06.2010 г. по н.д. № 261/2010 г., I н.о.